

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2024-3-001

(Devralma)

Karar Sayısı : 24-16/381-143

Karar Tarihi : 04.04.2024

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Birol KÜLE

Üyeler : Ahmet ALGAN (İkinci Başkan), Şükran KODALAK,
Hasan Hüseyin ÜNLÜ, Ayşe ERGEZEN, Cengiz ÇOLAK,
Berat UZUN

B. RAPORTÖRLER : Ahmet Buğra KAZAK, Çağan ÜNSAL, Şenol SUAT,
Zeynep ÇUBUK

C. BİLDİRİMDE

BULUNAN

: - Ege Kimya Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi

Temsilcileri: Dr. M. Fevzi TOKSOY, Bahadır BALKI

Caner K. ÇEŞİT, Alper KARAFİL

Arnavutköy Mah. Tekkeci Sok. No:3-5/1 Beşiktaş/İstanbul

(1) **D. DOSYA KONUSU:** Tunçtaş Cam Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketinin paylarının tamamının devralınması suretiyle tek kontrolünün Ege Kimya Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi aracılığıyla Ege Holding AŞ tarafından devralınması işlemi.

(2) **E. DOSYA EVRELERİ:** Rekabet Kurumu (Kurum) kayıtlarına 29.12.2023 tarih ve 46766 sayı ile giren ve eksiklikleri en son 25.03.2024 tarih, 50237 sayı ile kayda giren cevabi yazı ile tamamlanan bildirim üzerine düzenlenen, 01.04.2024 tarihli ve 2024-3-001/Öİ sayılı Devralma Ön İnceleme Raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.

(3) **F. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda özetle, bildirim konu işleme izin verilmesinde sakınca bulunmadığı ifade edilmiştir.

G. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

(4) Başvuruda, Tunçtaş Cam Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketinin (TUNÇTAŞ) hisselerinin tamamının Ege Kimya Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketine (EGE KİMYA) devredilmesi ve böylece EGE KİMYA'yı nihai olarak kontrol eden Ege Holding AŞ (EGE HOLDİNG) tarafından TUNÇTAŞ üzerinde tek kontrol tesis edilmesi işlemine 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un (4054 sayılı Kanun) 7. maddesi kapsamında izin verilmesi talep edilmiştir.

G.1. Taraflar Hakkında Bilgi

G.1.1. EGE KİMYA (Devralan)

(5) EGE KİMYA 1955 yılında Kağıthane İstanbul'da kurulmuştur. Deterjan, seramik, kauçuk, araç lastiği, tarım, boya ve yapı kimyasallarının yer aldığı sektörlerin ara malı tedarikçisi olan EGE KİMYA'nın ana faaliyeti endüstriyel kimyasal ürünlerin üretimi ve satışlarıdır. EGE KİMYA, silikat (alkali, nötral ve potasyum), metal bazlı kimyasallar (sikatifler, çinko oksit, rap, metal tuzları) ile katalizör ve kompozit plaka olmak üzere üç ana ürün grubunda üretim ve satış yapmaktadır.

(6) EGE KİMYA, % (.....) oranında hissesine sahip olan EGE HOLDİNG tarafından kontrol edilmektedir. EGE HOLDİNG'in faaliyetleri EGE KİMYA ve EGE KİMYA'nın iştirakleri

aracılığıyla yürütülmekte ve teşebbüsün bunun dışında faaliyeti bulunmamaktadır. EGE KİMYA'nın doğrudan ve dolaylı iştirakleri;

- Egesil Kimya Sanayi ve Ticaret AŞ: EGE KİMYA'nın %49 hissesine ve Evonik Germany ile birlikte ortak kontrolüne sahip olduğu şirket Türkiye'de mukim olup lastik, kauçuk ve boya sektörlerine çöktürülmüş silika ve sodyum alüminyum silikat üretim ve satışı alanında faaliyet göstermektedir.
- Egecrete Yapı Kimyasalları AŞ (EGECRETE): EGE KİMYA'nın hisselerinin tamamına ve tek kontrolüne sahip olduğu şirket Türkiye'de mukim olup beton katkıları, tünelcilik ürünleri, yapı ürünleri ve fiber donatıların satışı alanında faaliyet göstermektedir.
- Nehirkent Metal AŞ (NEHİRKENT): EGE KİMYA'nın hisselerinin tamamına ve tek kontrolüne sahip olduğu şirket Türkiye'de mukim olup her nevi kimyevi ve/veya metal maddelerin üretimi ve satışı alanında faaliyeti bulunmaktadır.
- Ege Kimya Polka Sp.z.o.o: NEHİRKENT'in %80 hissesine ve tek kontrolüne sahip olduğu şirket Polonya'da mukim olup metal bazlı kimyasalların (metal tuzları) üretimini ve satışını gerçekleştirmektedir.
- Ege Kimya Germany GmbH: EGE KİMYA'nın hisselerinin tamamına ve tek kontrolüne sahip olduğu şirket Almanya'da mukim olup EGE KİMYA'nın ürettiği metal bazlı kimyasalların (sikatifler) Almanya'da satışını gerçekleştirmektedir.
- Egedekstrin Danışmanlık ve Ticaret AŞ (EGEDEKSTRİN): EGE KİMYA'nın hisselerinin tamamına ve tek kontrolüne sahip olduğu şirket Türkiye'de mukim olup dosya konusu devralma işlemini gerçekleştirmek için kurulan özel amaçlı bir şirkettir.

G.1.2. TUNÇTAŞ (Devre Konu)

- (7) TUNÇTAŞ, sodyum silikat üretmek amacıyla 1977 yılında Pınarbaşı İzmir'de kurulmuş ve daha sonra kapasitesini artırarak 1998 yılında Kemalpaşa Organize Sanayi Bölgesi'ndeki fabrikasında üretime başlamıştır. 1999 yılında üretim yelpazesine dekstrin tutkalını da ekleyen teşebbüs, 2008 yılı içinde yeni bir tesisi daha bünyesine katarak mihver boru (*core tube*) üretimine başlamıştır. TUNÇTAŞ hâlihazırda, sodyum silikat, dekstrin tutkalı ile mihver boru üretimi ve satışı gerçekleştirmektedir. Teşebbüs, Türkiye'deki faaliyetleri haricinde çeşitli ülkelere dekstrin tutkalı ve mihver boru ihracatı gerçekleştirmektedir.
- (8) TUNÇTAŞ'ın hisselerinin %(.....)'si Peri SUNUCU'ya, %(.....)'i Şefik DALDIR'a, %(.....)'i, Barış ATAY'a ve %(.....)'si Mine TANRIÖVER'e aittir¹. TUNÇTAŞ tarafından doğrudan ya da dolaylı olarak kontrol edilen herhangi bir teşebbüs veyahut ekonomik birim bulunmamaktadır.

G.2. Sektörler Hakkında Bilgi

- (9) EGE KİMYA'nın faaliyet alanları; silikat (sodyum ve potasyum)², metal bazlı kimyasallar ile katalizör ve kompozit plaka olmak üzere üç ana ürün grubunun üretim

¹ TUNÇTAŞ'ın hissedarı olan gerçek kişilerin kontrol ettikleri başka bir teşebbüs veya ekonomik birim bulunmadığı belirtilmiştir.

²Potasyum silikat, potasyum karbonatın ya da potasyum hidroksit silisyum dioksit ile etkileşiminden oluşan, koyu kıvamlı, berrak kimyasal sıvıdır. Genellikle tarım sektöründe kullanılmakla birlikte çeşitli endüstriyel uygulamaları da bulunmaktadır. Potasyum silikat ve sodyum silikat, kimyasal nitelik ve kullanım amacı açısından farklılaşmaktadır.

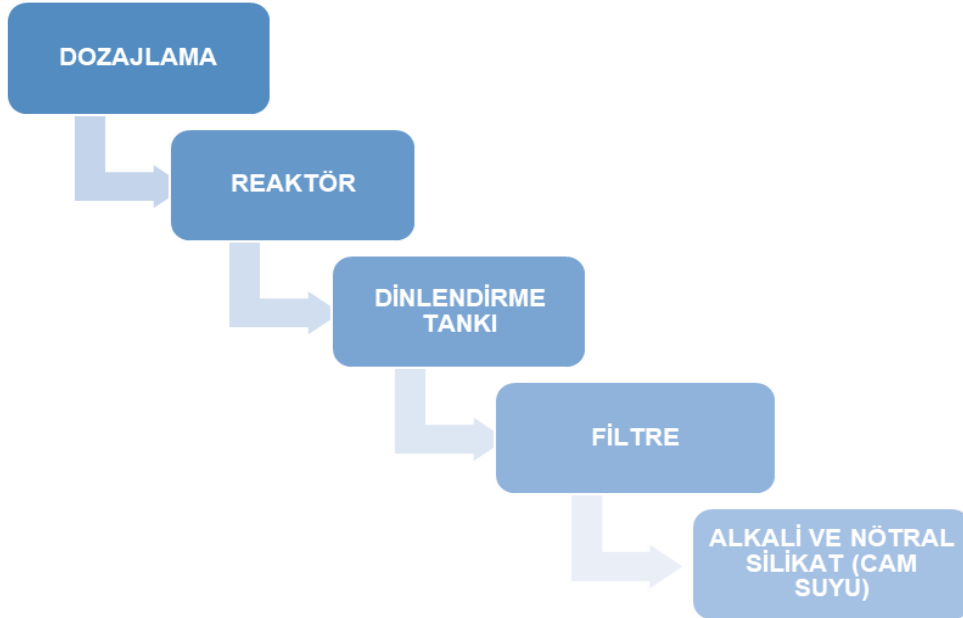
ve satışı, TUNÇTAŞ'ın faaliyet alanı ise sodyum silikat, dekstrin tutkalı ile mihver boru³ üretimi ve satışlarıdır.

- (10) Bildirim konusu işlem bakımından, devralan EGE KİMYA ile devre konu TUNÇTAŞ'ın sodyum silikat üretimi gerçekleştirdiği, ayrıca sodyum silikatın EGE KİMYA'nın iştiraki Egecrete Yapı Kimyasalları AŞ'nin⁴ (EGECRETE) faaliyet gösterdiği yapı kimyasalları sektöründe bir girdi olarak kullanılabildiği görülmektedir. Aşağıdaki başlıklarda örtüşmeye konu olan sodyum silikat ve yapı kimyasalları sektörü hakkında bilgi verilmiştir.

G.2.1. Sodyum Silikat Sektörü

- (11) Sıvı cam veya cam suyu olarak da bilinen sodyum silikat, Na_2SiO_3 formülüne sahip, 2 modül ve 3 modül olmak üzere iki türü bulunan bir kimyasal maddedir. 2 modül ve 3 modül arasında yoğunluk farkı bulunmakta olup 2 modül 36-50, 3 modül 38-40 bome⁵ aralığındadır.⁶
- (12) Sodyum silikatın üretim aşamaları aşağıdaki şemada belirtilmektedir:

Şekil 1: Sodyum Silikatın Üretim Aşamaları

- (13) Yukarıdaki şekilde belirtildiği üzere sodyum silikat üretim sürecinde,
- Belli miktarlarda silis kumu, sıvı kostik veya katı silikat ile suyun dozajlama reaktörüne alınması,
 - Bu karışımın ısıtılıp karıştırılma işlemi,
 - Oluşan silikatın bir süre dinlendirildikten sonra filtre yardımıyla süzülmesi,

³Dekstrin, nişastanın yüksek sıcaklıkta muamele edilmesiyle elde edilen bir nişasta türevidir. Pres kömür, alçı levha, tutkal, pelet odun, köşebent, masura, oluklu mukavva kolilerinin üretiminde, laminasyon kaplamada, zirai ilaç üretiminde, kimya sanayinde ve döküm sanayinde kullanılmaktadır. Mihver boru, üretim ve imalat yapan bir çok sektörde malzemelerin taşınması, ambalajlanması ve sarılması için kağıt ve kartondan hazırlanan mamuldür. İlgili ürünler ve sodyum silikat arasında yatay ya da dikey ilişki bulunmamaktadır.

⁴ Beton katkıları, tünelcilik ürünleri, yapı ürünleri ve fiber donatıların satışı alanında faaliyet göstermektedir.

⁵ Bome, sıvıların kaldırma kuvvetine dayanarak yoğunluğunu ölçmek için kullanılan birimi ifade eder. Saf suyun bomesi 0'dır.

⁶ Bkz: <https://www.ozkimsan.com.tr/urunler-ozkimsan/sodyum-silikat/>, Erişim Tarihi: 15.01.2024.

- Filtrasyon işlemi sonrası çıkan temiz berrak sıvının, farklı yoğunluklarda sıvı ürün olarak satışa sunulması

aşamaları bulunmaktadır.

- (14) 2 modül, deterjan sektöründe korozyon önleyici, döküm sanayinde bağlayıcı ve seramik sektöründe kıvam ayarlayıcı olarak kullanılmaktadır. 3 modül ise kâğıt sektöründe yapıştırıcı, yapı sektöründe yalıtım panelleri üretiminde bağlayıcı, tünel ve madenlerde çimentonun priz almasını sağlamak için boşluk doldurucu, gıda sektöründe koruyucu ve elektrot sanayinde bağlayıcı olarak kullanılmaktadır.
- (15) Sodyum silikat pazarında üretim ve satış miktarı bakımından ağırlıkta olan ürünün 2 modül olduğu anlaşılmaktadır. Toplam pazar büyüklüğüne bakıldığında üretim miktarı ve pazar büyüklüğünün yaklaşık %90'lık bölümünü 2 modülün oluşturduğu görülmektedir. Üretimi daha az maliyetli ve dolayısıyla fiyatı daha uygun olan 2 modül aynı zamanda daha geniş bir yelpazede kullanım alanına sahiptir.
- (16) Sodyum silikatın ithalatını engelleyen herhangi bir yasal düzenleme bulunmamakla birlikte, ithalatın gümrük vergileri nedeniyle ürün maliyetini artırması ve ürünün yurt içinde temininde kapasite sorunu bulunmaması nedeniyle sektörde ithalatın yaygın olmadığı görülmektedir. Dosya kapsamında bilgi talep edilen müşterilerin tamamı ürünün yerli üretim kapasitesinin yeterli olduğunu ifade etmektedir. Çeşitli müşteriler de yerli üreticilerin fiyatlarını yüksek bulmadıklarından ithalat olanaklarını araştırmadıkları bilgisini sunmuştur. Bilgi talep edilen 20 müşteriden yalnızca birinin sınırlı miktarda ithalat yaptığı görülmüştür.
- (17) Sektörde EGE KİMYA ve TUNÇTAŞ dışında üretici olarak faaliyet gösteren başlıca teşebbüsler Koruma Klor Alkali Sanayi AŞ (KORUMA KLOR), TET International Dış Ticaret ve Kimya San. AŞ (TET), Sodel Silikat Kimya San. ve Tic. AŞ (SODEL), Özkimsan Kimya Taşımacılık Madencilik İnşaat Makina Orman Ürünleri San. ve Dış. Tic. Ltd. Şti. (ÖZKIMSAN) ve Hika Maden ve Kimya Sanayi Ticaret Ltd. Şti.dir (HİKA). Başvuruda yer alan verilere göre söz konusu yedi üreticinin sodyum silikat pazarındaki üretimin neredeyse tamamını gerçekleştirdiği anlaşılmaktadır. Sektördeki toplam üretim kapasitesi 325.000.000 kilogram düzeyindedir.
- (18) Sodyum silikat pazarı değer bazında büyüme eğiliminde olan bir sektör olup 6Wresearch adlı pazar araştırma şirketinin Türkiye sodyum silikat pazarı ile ilgili yaptığı çalışmada da pazarın 2021 ve 2022 arasında ABD Doları bazında %82,87 büyüdüğü tespiti yapılmıştır.⁷ Sektördeki toplam satış miktarı ve tutarına ilişkin tabloya aşağıda yer verilmektedir:

Tablo 1: 2021-2023 Sodyum Silikat Satış Tutarı ve Miktarı

	2021	2022	2023
Toplam Miktar (KG)	205.982.967	221.030.723	217.434.347
Toplam Tutar (ABD Doları)	24.795.455	56.237.249	52.317.238

Kaynak: Teşebbüslerden Elde Edilen Veriler Neticesinde Yapılan Hesaplamalar

- (19) Buna ek olarak sodyum silikat müşterilerinden edinilen bilgilere göre ilgili ürün çeşitli sektörlerde ara mal niteliğinde kullanılan çok sayıda üründen biri olup üretim maliyetleri içerisindeki payının oldukça düşük olduğu anlaşılmaktadır. Aşağıdaki tabloda sodyum silikatın, müşterilerin maliyet kalemleri içerisinde payı gösterilmektedir.

⁷ Bkz: <https://www.6wresearch.com/industry-report/turkey-sodium-silicate-market-outlook>, Erişim Tarihi: 16.02.2024.

Tablo 2: Sodyum Silikatın 2 Modül ve 3 Modül Bazında En Büyük 5 Müşterisinin Maliyet Kalemı İçerisindeki Payı⁸

Müşteriler	Sodyum Silikatın Üretim Maliyeti İçerisindeki Ortalama Payı(%)
Bien Yapı Ürünleri Sanayi Turizm ve Ticaret AŞ (BİEN YAPI)	(.....)
Vitra Karo San. Tic. AŞ (VİTRA KARO)	(.....)
Procter And Gamble Tüketim Malları Sanayi AŞ (P&G)	(.....)
Unilever Sanayi ve Ticaret Türk AŞ (UNILEVER)	(.....)
Daussan Refrakter AŞ (DAUSSAN)	(.....)
Ege Seramik San. ve Tic. AŞ (EGE SERAMİK)	(.....)
Etili Seramik İnşaat San. ve Tic. AŞ (ETİLİ)	(.....)
Gedik Kaynak San. ve Tic. AŞ (GEDİK)	(.....)
Graniser Granit Seramik Sanayi ve Ticaret AŞ (GRANİSER)	(.....)
Hasan Akgüç Seramik İnş. San. Tic. AŞ (HASAN AKGÜÇ)	(.....)
Kaynak Tekniği San. ve Tic. AŞ (KAYNAK)	(.....)
Oerlikon Kaynak Elektrodları ve Sanayi AŞ (OERLİKON)	(.....)
Pera Seramik Sanayi ve Ticaret AŞ (PERA)	(.....)
Tepe Betopan Yapı Malzemeleri San. ve Tic. AŞ (TEPE BETOPAN)	(.....)
Kaynak: Cevap Yazıları	

G.2.2. Yapı Kimyasalları Sektörü⁹

- (20) Yapı kimyasalları; inşaat malzemelerini bir arada tutmak için inşaat sırasında çimento, beton veya diğer inşaat malzemeleriyle hazırlanan ve çoğunlukla sıvı, macun veya toz formda olan kimyasal bileşimlerdir. İnşaat sektöründe kullanılan hazır beton, hazır harç ve sıvaların her türlü hava koşuluna dayanıklılığının veya yalıtımının artırılmasında yapı kimyasalları önemli rol oynamaktadır. Yapı kimyasalları, büyük altyapılar, gökdelenler ve kuleler, spor stadyumları, endüstriyel binalar ve tesisler, ticari alanlar, açık deniz rüzgâr santralleri, beton yapıların yenilenmesi ve sağlamlaştırılması, tünelcilik endüstrisi, su yalıtım sistemleri ve beton koruma gibi inşaat uygulamalarının büyük çoğunluğunda kullanılmaktadır.¹⁰
- (21) Yapı kimyasalları başlığı altında değerlendirilen ürün gruplarından bazıları; çimento, harç ve beton katkıları, kimyasal karışimli hazır harçlar, yanmayı ve su geçirmeyi önleyen müstahzarlar, hazır tutkal ve yapıştırıcılar, cam macunları, macun reçineli çimentolar, boyacılıkta kullanılan dolgu ve sıvama ürünleri ile dış cephe hazır siva, çimento esaslı seramik yapıştırıcı ve dolgular olarak sıralanabilmektedir.¹¹
- (22) Bu kapsamda 2022 yılında yayımlanan Türkiye İnşaat Malzemesi Sanayicileri Derneği (İMSAD) Yapı Sektörü Raporunda 2021 yılında 7.794.260 ton olan yapı kimyasalları sektöründeki toplam üretimin 2022 yılında 8.210.160 tona yükseldiği, ilgili yılda üretimde yaşanan büyümenin %5,3 olduğu, sektörde faaliyet gösteren teşebbüs sayısının 2022 yılında 352'ye ulaştığı belirtilmektedir. Ek olarak 2022 yılında yapı kimyasalları iç pazarında büyümenin yavaşlasa da devam ettiği, iç tüketimin 2021 yılında 7,05 ton ve 2022 yılında ise 7,26 milyon ton olarak gerçekleştiği, iç pazarda talebin hem yenileme pazarından hem de yeni inşaat

⁸ Yıllık ya da üç yıllık ortalama verisini içermektedir.

⁹ Yapı kimyasalları hakkında Kurulun 23.11.2023 tarih ve 2354/1048-M sayılı kararıyla yürütülmekte olan soruşturma kapsamında elde edilen bilgilerden yararlanılmıştır.

¹⁰ <https://www.efcc.eu/about-us/what-efcc> , Erişim Tarihi 05.01.2024.

¹¹ 2022 Türkiye İMSAD Yapı Sektörü Raporu.

projelerinden kaynaklandığı, Türkiye'nin yapı kimyasalları alanında önemli bir üretici ve ihracatçı ülke haline geldiği, yakın ve komşu pazarlar odaklı olarak gelişen ihracatın 2018 yılından itibaren arttığı ve 2021 yılında ihracatın 844,8 milyon ABD Doları seviyesinde gerçekleştiği ayrıca yapı kimyasalları ihracatının miktar olarak da 2018 yılından beri arttığı, 2018 yılında 736.412 ton olan ihracatın 2022 yılında 1.208.191 tona ulaştığı, ihracat birim fiyatlarının ise 2020 yılından itibaren yükselirken 2022 yılında 0,70 ABD Doları/kg civarında olduğu ifade edilmektedir.¹²

- (23) Yapı kimyasalı pazarında (çimento katkısı ve fiber alanında) faaliyet gösteren teşebbüsler Chryso-Kat Katkı Malzemeleri San. ve Tic. AŞ (CHRYSO), Akkim Yapı Kimyasalları San. ve Tic. AŞ (AKKİM), Fosroc Yapı Kimyasalları Sanayi ve Ticaret AŞ (FOSROC), Kalekim Lyksor Kimya AŞ (LYKSOR), Mapei Yapı Kimyasalları İnşaat San. ve Tic. AŞ (MAPEİ), Polisan Yapıkim Yapı Kimyasalları Sanayi AŞ (POLİSAN), Sika Yapı Kimyasalları AŞ (SİKA), Yapıchem Kimya Sanayi AŞ (YAPICHEM), Kordsa Teknik Tekstil AŞ (KORDSA), Polipropilen Elyaf San. ve Dış Tic. AŞ'dir (POLIFYBERS). Mevcut dosyada devralan konumundaki EGE KİMYA iştiraki EGECRETE, çimento katkısı ve fiber alt gruplarında faaliyet göstermektedir. Bu kapsamda ilgili ürün grupları hakkında aşağıda bilgi verilecektir.

G.2.2.1. Katkılar

- (24) Genel kapsamda katkılar; beton, çimento veya harçların özelliklerini iyileştirmek (örneğin, su içeriğini azaltmak veya çimentonun işlenebilirliğini artırmak) amacıyla eklenen malzemelerdir. Kimyasal katkıların üretimi için yalnızca formülasyon, ham madde ve karıştırma tankına ihtiyaç duyulduğundan, üretim tesisleri düşük yatırım maliyetleri gerektirmektedir. Üretim tesislerinde çeşitli ham maddeler (örneğin; kalsiyum klorür) belirli bir formül izlenerek karıştırılmaktadır. Ardından elde edilen katkı ürünü, karışım harmanı oluşturularak betona, çimentoya veya harca eklenmektedir.¹³ Bu kapsamda katkı maddelerini eklendiği ürüne bir başka deyişle kullanım alanlarına göre; beton katkıları, çimento katkıları ve harç katkıları olarak üç gruba ayırmak mümkündür.
- (25) Beton katkı maddeleri, işlenebilirlik, sağlamlık veya başlangıç mukavemeti ya da son mukavemet gibi belirli özellikleri geliştirmek amacıyla beton karıştırma sırasında eklenen doğal ya da kimyasal ürünler veya katkı maddeleridir¹⁴. Başka bir ifadeyle betonun özelliklerini geliştirmek üzere üretim sırasında veya dökümden önce transmikse az miktarda ilave edilen maddelere beton katkıları adı verilmektedir. Beton katkılarını kökenine göre kimyasal ve mineral katkılar olarak ikiye ayırmak mümkündür.¹⁵
- (26) Çimento katkı maddeleri, çimento özelliklerinin ve çimento öğütme işleminin optimum hale getirilmesi için çimentoya eklenen malzemelerdir. Genel olarak çimento üreticileri tarafından tedarik edilen çimento katkı maddeleri; çimento üretiminde verimi artıran öğütmeye yardımcı katkılar, dayanım artırıcılar, performans artırıcılar veya çimentodaki krom içeriğinin azaltılması (sağlık nedeniyle) veya harç çimentosu üretimi için hava sürükleyiciler gibi farklı ürün gruplarına ayrılabilir.
- (27) Harç katkılarından bahsedilecek olursa genel olarak bağlayıcı bir malzemenin su ile karıştırılmasına hamur (veya pasta) denir. Bu karışıma kum katıldığında harç,

¹² 2022 Türkiye İMSAD Yapı Sektörü Raporu.

¹³ 10.03.2022 tarihli ve 22-12/180-75 sayılı Kurul kararı para. 16.

¹⁴ Bkz: <https://tur.sika.com/tr/yapi/beton-ve-cimento-teknolojileri/beton-katkilari.html> (Erişim Tarihi 04.03.2024).

¹⁵ Bkz: <https://www.thbb.org/teknik-bilgiler/katki/> (Erişim Tarihi 04.03.2024).

ilaveten agrega (çakıl) katıldığında ise beton elde edilir. Bu kelimelerin önüne bağlayıcı malzemenin ismi geldiğinde ise malzeme net olarak tanımlanır (Örn: kireç hamuru, çimento harcı, asfalt betonu vb.). En çok kullanılan bağlayıcı malzeme çimento olduğu için çimento hamuru, çimento harcı ve çimento betonu yerine kısaca hamur, harç ve beton kelimeleri kullanılabilir. ¹⁶

- (28) Aşağıda beton katkısı grubunda faaliyet gösteren teşebbüslerin pazar paylarına yer verilmiştir. ¹⁷

Tablo 3: Yapı Kimyasalı Pazarında Faaliyet Gösteren Teşebbüslerin Beton Katkısı Grubunda Yıllara Göre Pazar Payları (%) ¹⁸

Teşebbüsler	Pazar Payı (%)					
	Satış Miktarı Cinsinden			Satış Değeri Cinsinden		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022
AKKİM	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
CHRYSO	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
EGECRETE	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
FOSROC	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
LYKSOR	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
MAPEI	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
POLİSAN	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
SİKA	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
YAPICHEM	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
Diğer	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)

Kaynak: 2023-4-044/ÖA Sayılı Rapor

G.2.2.2.Fiber

- (29) Fiber (lif/elyaf) %100 polipropilen liflerden oluşan, beton karışımında homojen dağılarak suda çözünmeyen, çimento esaslı ürünlerin rötre ¹⁹ ve büzülme çatlaklarını azaltan ve aşınma dayanımını iyileştiren beton elyafıdır. Beton, şap, prekast kaplama elemanları ile sıva harçlarında kullanılmaktadır. Ayrıca tünellerde kullanılan kaplama betonunda pasif yangın koruyucu olarak, tamir, sıva ve yalıtım amaçlı olarak kullanılacak çimento esaslı harçlarda, otopark, rampa ve saha betonlarında veya ısıl gerilmelere maruz kalacak alanlara uygulanacak betonlarda tercih edilmektedir. ²⁰ Aşağıda yapı kimyasalı sektörünün fiber alt grubunda faaliyet gösteren teşebbüslerin pazar paylarına yer verilmiştir:

Tablo 4: Yapı Kimyasalı Pazarında Faaliyet Gösteren Teşebbüslerin Fiber Grubunda Yıllara Göre Pazar Payları (%)

Teşebbüsler	Pazar Payı (%)					
	Satış Miktarı Cinsinden			Satış Değeri Cinsinden		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022
CHRYSO	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
EGECRETE	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
LYKSOR	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
KORDSA	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
POLYFIBERS	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)

¹⁶ <https://www.turkcimento.org.tr/tr/bunlari-biliyor-muydunuz/hamur-harc-ve-betonun-farki-nedir#:~:text=Ba%C4%9Flay%C4%B1c%C4%B1%20bir%20malzemenin%20su%20ile,kat%C4%B1d%C4%B1%C4%9F%C4%B1nda%20ise%20beton%20elde%20edilir> (Erişim Tarihi 08.01.2024)

¹⁷ Pazar payı verileri 2023-4-044/ÖA sayılı rapordan alınmıştır.

¹⁸ 2023-4-044/ÖA sayılı raporda; tabloda belirtilen teşebbüslerce yapılan satışların incelenen yıllar bakımından yapı kimyasalları pazarının toplam büyüklüğünün %85'ine tekabül ettiği ifade edilmektedir.

¹⁹ Beton içerisindeki suyun fiziksel veya kimyasal nedenlerle azalması sonucunda beton boyunda ve hacminde küçülme olmasına "rötre" denir.

²⁰ Bkz: <https://www.baumerk.com/tr/urun/fiber>, Erişim Tarihi 10.11.2024.

SİKA	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
Diğer	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
Kaynak: 2023-4-044/ÖA Sayılı Rapor						

G.3. İlgili Pazar

G.3.1. İlgili Ürün Pazarı

- (30) Bildirime konu işlemde devralan EGE KİMYA ile devre konu TUNÇTAŞ'ın sodyum silikat üretimi gerçekleştirdiği, ayrıca sodyum silikatın EGE KİMYA'nın iştiraki EGECRETE'nin faaliyet gösterdiği yapı kimyasalları pazarında bir girdi olarak kullanılabildiği belirtilmiştir. Dolayısıyla ilgili işlem neticesinde hem yatay hem de dikey nitelikte örtüşme ortaya çıkmaktadır.

G.3.1.1. Sodyum Silikat Pazarı

- (31) Su camı olarak da bilinen sodyum silikat, suda çözünebilen, alkali karakterli, suda çözündüğünde alkali çözelti oluşturan bir maddedir. Bu özelliği, çeşitli endüstriyel ve ticari uygulamalarda yaygın olarak kullanılmasını sağlamaktadır.²¹ Yukarıda değinildiği gibi sodyum silikatın 2 modül ve 3 modül olmak üzere iki çeşidi bulunmaktadır. 2 modül ağırlıklı olarak deterjan, seramik, tekstil sektörlerinde kullanılırken; 3 modül kâğıt, tekstil, yapı ve elektrot sanayi sektörlerinde kullanılmaktadır.
- (32) Dosya konusu işlem bakımından, tarafların faaliyetlerinin 2 modül ve 3 modül sodyum silikat üretimi açısından yatay olarak örtüştüğü görülmektedir. Bu noktada, pek çok sektörde ham madde olarak kullanılan sodyum silikat çeşitlerinin aynı ilgili ürün pazarında olup olmadığı değerlendirilmiştir.
- (33) Dosya kapsamında elde edilen bilgilere göre, yoğunluk ve akışkanlık yönünden birbirlerinden ayrılan 2 modül ve 3 modülün talep ikamesi bakımından sektör bazında farklılaştığı anlaşılmaktadır. Örnek olarak, sodyum silikatın girdi olarak kullanıldığı sektörlerden refrakter sektöründe faaliyet gösteren teşebbüsler 2 modül ve 3 modülü birbirleri yerine doğrudan kullanılabilmektedir. Seramik, tekstil, elektrot üretimi gibi sektörlerde kullanılacak modüle göre ürün tasarımı ve üretim yönteminin belirlenmesi gerekirken seramik sektöründeki teşebbüslerin genellikle 2 modülü tercih ettiği görülmektedir. Nitekim seramik sektöründeki teşebbüsler tarafından, seramiğin viskozitesinin, yani akışkanlık değerinin sağlanması için 2 modülün 3 modüle göre daha uygun olduğu, 3 modülün yapışkan özelliğinin bulunduğu ifade edilmektedir. Kimya ve çimentolu yonga levha sektörlerinde faaliyet gösteren teşebbüsler tarafından ise 2 modül ve 3 modül ürünlerini birbirleri yerine kullanamadıkları belirtilmektedir.²²
- (34) Çeşitli sektörlerden elde edilen bilgiler bütüncül bir şekilde değerlendirildiğinde seramik, tekstil, kaynak tekniği gibi sektörlerde ürün reçetelerinin değişmesi nedeniyle düşük talep ikamesi bulunduğu, kimya ve çimentolu yonga levha sektörlerinde anılan iki ürün arasında talep açısından ikame edilebilirlik bulunmadığı

²¹ Yanık K. (2023), "Sodyum Karbonatın Kömür Oksidasyonuna Etkisi ve Oksidasyon Külünden Sodyum Silikat Eldesi" Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, s. 25.

²² Sektördeki oyuncularla yapılan çeşitli görüşmelerde 2 modül ve 3 modül arasındaki ikame ilişkisinin daha güçlü olduğu bilgisi edinilmiştir. Örneğin, (....) yetkilisi ile yapılan görüşmede refrakter sanayinde, tekstilde ve seramikte söz konusu ürünlerin birbiri yerine kullanılabildiği, aralarındaki yoğunluk farkı gözetilerek ürünün fırında kalma süresinin değiştirildiği, tekstilde ve seramikte ise reçetelerin kullanılacak modüle göre ayarlandığı belirtilmiştir. Bununla birlikte daha ağırlıklı görüş, ürünlerin birbiri yerine kullanılabilmekle birlikte, teknik sebeplerden kaynaklı olarak tercih edilmediği yönündedir.

ve tek sektörde doğrudan ikame ilişkisinin bulunduğu göz önüne alındığında, 2 modül ve 3 modül arasında talep yönünden ikame ilişkisinin zayıf olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

- (35) Kurulun *Sika/MBCC*²³ kararında devralma taraflarının ürünlerinin yapı kimyasalları pazarında örtüştüğü belirtilmiş, ürünlerden hazır harçları uygulama alanına göre cephe sıvaları, fayans döşeme harçları ve inşaat harçları olarak kategorize edilmiş, sözü edilen harç türlerinin farklı uygulama alanlarında ve farklı amaçlarla kullanıldığı, bu ürünler arasında talep açısından ikame edilebilirlik bulunmadığı, bununla birlikte benzer üretim teknikleri ve üretimde kullanılan girdiler sebebiyle üreticilerin sözü edilen tüm ürünleri üretmesinin mümkün olduğu pazarda yüksek arz ikamesi bulunduğu değerlendirilmiş ancak tarafların ilgili ürünlerdeki tahmini toplam pazar paylarının görece düşük olması sebebiyle ilave alt kırımlar için değerlendirme yapılmamıştır.
- (36) Kurulun *Pietro Fiorentini/Fio*²⁴ kararında, doğal gaz basınç düşürme ölçüm istasyonları ekipmanı üreticisi Pietro Fiorentini S.p.A'nın, doğal gaz basınç düşürme ve ölçüm istasyonu kurulumu yapan Fio Gaz San. ve Tic AŞ'yi devralması kapsamında, doğal gaz iletim ve dağıtım hatlarının kurulması için teknik gereklilik olan küçük kapasitedeki basınç servis kutuları ve şehir besleme enerji istasyonları gibi büyük kapasitelerdeki istasyonlar incelenmiştir. İlgili kararda, istasyonların hem teknik özellikleri hem de değerine göre A (RMS-A), B (RMS-B) tipi istasyonlar "endüstriyel" ve C (RMS-C) tipi istasyonlar ise "domestik" olarak sınıflandırılarak farklı ürün grupları olduğu belirtilmiş, bununla birlikte her üç istasyonun da aynı sertifikalandırma sürecinden geçtiği, cazip gelmesi halinde herhangi bir istasyonu üreten firmanın makul maliyetlere katlanarak diğer istasyonları da üretebileceği, bu bağlamda her üç istasyon arasında arz ikamesinin mümkün olduğu belirtilmiştir. Bu doğrultuda Kurul, ilgili ürün pazarını "A, B ve C tipi doğal gaz basınç düşürme ve ölçüm istasyonlarının üretim ve satışı" ve "A, B ve C tipi doğal gaz basınç düşürme ve ölçüm istasyonlarının kurulumu ve ilgili teknik hizmetler" olarak değerlendirilmiştir.
- (37) Kurulun *SASA/Indorama*²⁵ kararında ise, PET tekstil cipsi ve PET endüstriyel cipsi arasındaki ikame ilişkisi değerlendirirken PET tekstil cipsi üreten bir firmanın bir pazar fırsatı doğması halinde önemli bir maliyete katlanmadan ve kısa süre içerisinde, PET tekstil üretimi cipsinin bir kısmını ya da tamamını PET endüstriyel iplik cipsi üretimine kaydırabileceği dolayısıyla anılan iki ürün arasındaki arz ikamesinin güçlü olduğu ifade edilmiştir.²⁶
- (38) Sunulan bilgiler çerçevesinde 2 modül ve 3 modülün arz ikamesi bakımından değerlendirilmesine geçildiğinde, öncelikle üretim süreci hakkında bilgi vermek yararlı olacaktır. Dosya kapsamında elde edilen bilgilere göre 2 modül genellikle hidroksit (kostik) ve silis kumunun basınçlı kapta buhar basıncı altında reaksiyona sokulmasıyla üretilirken, 3 modül, cam ve suyun basınçlı kapta yüksek sıcaklıkta

²³ Kurulun 10.03.2022 tarih ve 22-12/180-75 sayılı kararı.

²⁴ Kurulun 07.05.2020 tarih ve 20-23/301-147 sayılı kararı.

²⁵ Kurulun 28.02.2019 tarih ve 19-10/110-43 sayılı kararı.

²⁶ Arz ikamesi bakımından kimyasal sektörü dışında sunulabilecek bir başka örnek Kurulun 16.09.2021 tarih ve 21-43/639-318 sayılı *Assan Gıda/Kraft Heinz* kararıdır. İlgili kararda Ege Assan Gıda Pazarlama San. ve Tic. AŞ'nin The Kraft Heinz tarafından devralınma işlemi incelenirken biber salçasının kullanım amacı ve niteliği itibarıyla tüketici gözünde domates salçasından farklılaşmasına karşın arz ikamesi nedeniyle salça pazarı olarak geniş bir tanımlama mümkün görülmeyle birlikte işlemin salçaya ilişkin alternatif pazar tanımları çerçevesinde rekabet açısından endişeler yaratmaması nedeniyle net bir ilgili ürün pazarı tanımı yapılmasına gerek görülmemiştir.

çözündürülmesiyle elde edilmektedir. Ayrıca 2 modülün dik reaktörlerde, 3 modülün ise yatık otoklavlarda üretilmesi gerekmektedir.

Görsel 1: Yatık Otoklav²⁷Görsel 2: Dik Reaktör²⁸

- (39) Üreticilerle yapılan görüşmelerde, 3 modül üretmek isteyen bir üreticinin üretim tesisinde otoklav bulundurmak zorunda olduğu, ayrıca aynı ham madde ve aynı üretim mekanizması kullanılarak hem 2 modül hem 3 modül üretilmek isteniyorsa, ham madde olarak cam ve üretim cihazı olarak otoklav tercih edilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Dolayısıyla yatık otoklav ve cam ham maddesiyle her iki modülün de üretilebileceği anlaşılmaktadır.
- (40) Yukarıda talep ikamesine ilişkin yapılan değerlendirmelere ek olarak; ilgili ürün pazarı arz ikamesi bakımından incelendiğinde ise 2 modül ve 3 modül ürünlerinin aynı ham madde ile üretilbildiği ancak farklı ham maddeler ile üretilmek istendiklerinde üretim ekipmanının ve sürecin değiştiği görülmektedir. Daha önce belirtildiği gibi, 2 modülün cam girdisi kullanılarak otoklavda, sodyum hidroksit ve silis kumu girdisi kullanılarak ise dikey reaktörde üretimi mümkünken, 3 modül yalnızca cam ham maddesiyle otoklavda üretilmektedir. Diğer bir deyişle, otoklav sahibi bir üretici cam ham maddesiyle hem 2 modülü hem de 3 modülü aynı üretim süreci ile üretebilmektedir.
- (41) Sodyum silikat üreticilerine 2 modül ve 3 modülün aynı tesiste birlikte üretiminin teknik yeterlilik ve maliyetler açısından ne derecede uygun/mümkün olduğu hususu sorulmuştur. Alınan cevapların özetlerine aşağıda kısaca yer verilmektedir:
- (....) tarafından, söz konusu ürünlerin katı olarak yüksek sıcaklıklarda çalışan fırınlarda silis oranı yüksek kum ve sodyum karbonat karışımının eritilmesi ile sıvı olarak basınçlı otoklav veya basınçlı karıştırıcılı reaktörlerde sodyum hidroksit ve silis oranı yüksek kumların reaksiyonu sonucu üretildiği, 3 modülün, 2 modüle göre %10-15 oranında daha pahalı olduğu ve üretim yöntemi ve gerekli ham maddeler açısından bir üretim tesisinde her iki modülün de üretiminin mümkün olduğu, sodyum silikatın farklı modüllerini üretebilmek için gerekli ek yatırım tutarının yaklaşık 3 milyon TL olduğu, iki cihaz açısından farklı bir *know how* ya da farklı nitelikte personel gerekmediği,
 - (....) tarafından, genellikle 2 modül ürünlerin dik reaktörlerde, 3 modülün ise yatay otoklavlarda imal edildiği, ham madde olarak cam kullanılması

²⁷ Bkz: <https://www.yenkalmakina.com/sterilize-otoklavlar>, Erişim Tarihi: 15.02.2024.

²⁸ Bkz: <http://www.atilimakina.com.tr/urun-25-33-reaktor.html>, Erişim Tarihi: 10.01.2024.

durumunda otoklavlarda 2 modülün de üretilebildiği ve üretim tesisinde hem dik reaktör hem de otoklav varsa her iki ürünün üretiminin mümkün olduğu, her iki modülü üretebilmek için gereken yatırım tutarının yaklaşık 3 milyon TL olduğu²⁹,

- (.....) tarafından, 2 modül ve 3 modülün aynı üretim tesisinde aynı ham maddeler kullanılarak üretilebildiği, modüller arasında üretim geçişkenliği sağlanabilmesi için gerekli sermaye tutarının yaklaşık 1.5 milyon TL olduğu,
- (.....) tarafından, 2 modül ve 3 modülün aynı tesiste üretilebildiği

hususları ifade edilmiştir.

- (42) Yukarıda yer verilen bilgiler çerçevesinde sodyum silikat modüllerinden birini üreten üreticinin İlgili Pazarın Tanımlanmasına İlişkin Kılavuz'da (İlgili Pazar Kılavuzu) ifade edilen “*kayda değer ek maliyetlere ve risklere katlanmak zorunda kalmadan*” kısa sürede üretimini diğer modüle kaydırabileceği görülmektedir. Dolayısıyla, 2 modül ve 3 modül ürünlerinin arz bakımından ikame edilebilirliğinin bulunduğu değerlendirilmiştir.
- (43) Talep ve arz ikamesine ilişkin değerlendirmelerin yanı sıra geçmiş tarihli Kurul ve Avrupa Komisyonu (Komisyon) kararlarında pazar hakkında yapılan değerlendirmeler de önem arz etmektedir. Kurulun *Euclid Chemical-Ege Kimya*³⁰ kararında ilgili ürün pazarı sodyum silikat pazarı olarak tespit edilmiştir. Yukarıdaki değerlendirmelere paralel şekilde Komisyonun *Solvay/Rhodia*³¹ kararında sodyum silikat çeşitleri arasında üretim geçişkenliğinin müşteri talebine göre kolayca ayarlanabileceği, bu sebeple ilgili ürün pazarının sodyum silikat pazarı olarak değerlendirilebileceği belirtilmiştir. Yine Komisyonun *Carlyle/Ineos/Jv*³² ve *RAG Stiftung/Evonik Industries/Huber Silica*³³ kararlarında farklı sodyum silikat çeşitleri üretmenin ek maliyetlere yol açabilmesine karşın ürünlerin işlevsel ve ekonomik olarak ikame görülmesi nedeniyle ilgili ürün pazarı, alt kırıma gidilmeksizin, sodyum silikat pazarı olarak tanımlanmıştır.
- (44) Yukarıda yer verilen tespit ve değerlendirmeler ışığında, pazardaki arz ikamesi etkisinin de varlığı göz önünde bulundurulduğunda ilgili ürün pazarı “sodyum silikat pazarı” olarak belirlenmiştir.

G.3.1.2. Yapı Kimyasalları Pazarı

- (45) Yapı kimyasalları sektörüne ilişkin bilgilerin paylaşıldığı bölümde detaylı bir şekilde yer verilen bilgiler ile Kurul ve Komisyon kararlarında yer alan hususlar birlikte değerlendirildiğinde; yukarıda bahsi geçen ürünlerin kullanım alanlarının benzeştiği, özellikle katkı maddeleri yönünden arz ikamesinin bulunduğu ve çoğu zaman yapı kimyasalları ürünlerinin inşaatlarda veya daha genel anlamda, yapılarda kullanılan ürünlerle doğrudan ilişkili olduğu ve inşaat çözümlerine hizmet ettiği görülmektedir. Bahsi geçen ürünlerin çoğunun herhangi bir yapı veya inşaatın yapım aşamasında kullanıldığı, bununla beraber yapının korunması, güçlendirilmesi, yapıya estetik görünüm kazandırılması veya yapıda tamir gerektiren alanlarda kullanılması sebebiyle bu ürünlerin kullanımlarının zaman zaman farklılaşabildiği anlaşılmaktadır.

²⁹ Gerekli yatırım tutarının 80.000-100.000 Avro olduğu ifade edilmiştir.

³⁰ Kurulun 23.09.2016 tarih ve 16-31/516-231 sayılı kararı.

³¹ COMP/M.6230 Solvay/Rhodia, para. 69

³² COMP/M.4927 - Carlyle/Ineos/Jv, para. 15

³³ COMP/M.8348 RAG Stiftung/Evonik Industries/Huber Silica, para.11

- (46) Bu kapsamda yukarıda bahsi geçen bilgiler ışığında, dosya kapsamında dikey etkilenen ilgili ürün pazarının “katkı ürünlerinin üretimi ve satışı pazarı”, “yapıştırıcı ve dolgu ürünlerinin üretimi ve satışı pazarı”, “yalıtım ürünlerinin üretimi ve satışı pazarı” ve “fiber ürünlerinin üretimi ve satışı pazarı” olarak ayrılabilirliği veya daha geniş kapsamda “yapı kimyasalları ürünlerinin üretimi ve satışı pazarı” olarak belirlenebileceği değerlendirilmiştir.
- (47) Diğer yandan İlgili Pazar Kılavuzu’nun 20. paragrafında; “... inceleme konusu işlem, gerek ürün gerekse coğrafi açıdan olası alternatif pazar tanımları çerçevesinde rekabet açısından endişeler yaratmıyorsa ya da alternatif tüm tanımlar açısından rekabeti bozucu bir etki söz konusu oluyorsa pazar tanımı yapılmayabilir.” ifadesine yer verilerek alternatif pazar tanımlarının sonucu etkilemediği durumlarda ilgili pazarın tayin edilmeyebileceği belirtilmiştir. Bu çerçevede, dosya kapsamında yapılacak alternatif ilgili ürün pazar tanımlarının rekabet hukuku analizine ilişkin sonucu değiştirmeyeceğinden bahisle kesin bir ilgili ürün pazar tanımlamasına ihtiyaç olmadığı değerlendirilmiştir.

G.3.2. İlgili Coğrafi Pazar

- (48) İlgili pazarın coğrafi boyutunun tanımlanmasında rekabet koşullarının homojen olarak dikkate alınabileceği coğrafi alan dikkate alınmaktadır. Sodyum silikat müşterileri, sodyum silikatları genellikle üretim tesislerine yakın bölgelerden tercih etmekle birlikte, fiyat koşullarının uygun olması halinde ülkenin farklı coğrafi bölgelerinden de tedarik edilmektedirler. Bu çerçevede ülkenin herhangi bir bölgesinde rekabet koşullarının diğer bölgelerden farklılık göstermesini gerektiren hususların mevcut olmaması nedeniyle mevcut dosya kapsamında ilgili coğrafi pazar “Türkiye” olarak tespit edilmiştir.

G.4. Değerlendirme

- (49) Bildirime konu işlem kapsamında TUNÇTAŞ hisselerinin tamamının EGE KİMYA aracılığıyla EGE HOLDİNG’e devredileceği, bu yolla teşebbüsün kontrolünün EGE HOLDİNG’e³⁴ geçeceği anlaşılmaktadır. Bu bağlamda bildirime konu işlem kalıcı bir kontrol değişikliği yaratacağından 2010/4 sayılı Tebliğ’in 5. maddesi kapsamında işlem bir devralma işlemidir. Öte yandan tarafların cirolarının 2010/4 sayılı Tebliğ’in 7. maddesinde belirtilen eşikleri aşması nedeniyle, işlem izne tabidir.
- (50) Aşağıda işlem sonucu yatay ve dikey etkilenecek pazarlara ilişkin olarak yapılan değerlendirmelere yer verilmiştir.

G.4.1. Yatay Etkilenen Pazarlara Yönelik Değerlendirme

- (51) İlk olarak tarafların değişik kıstaslara göre yapılan pazar paylarına yer verilmiştir:

Tablo 5: Sodyum Silikat Üreticilerinin 2021-2023 Yılı Arasında Üretim Kapasite Bazında Pazar Payı (Kg)

Teşebbüs	Kapasite	Toplam Kapasiteye Oranı (%)
KORUMA KLOR	(.....)	(.....)
EGE KİMYA+TUNÇTAŞ	(.....)	(.....)
EGE KİMYA	(.....)	(.....)
TET	(.....)	(.....)
TUNÇTAŞ	(.....)	(.....)
SODEL	(.....)	(.....)

³⁴ EGE KİMYA, dosya konusu devralma işlemini gerçekleştirmek için özel amaçlı kurulan (.....) üzerinden devralma işlemini gerçekleştirecektir. (.....) hisselerinin tamamı EGE KİMYA’ya aittir.

HİKA	(.....)	(.....)
Toplam	(.....)	(.....)
Kaynak: Teşebbüslerden Elde Edilen Cevabi Yazılar		

- (52) Sodyum silikat pazarında faaliyet gösteren teşebbüslerin üretim kapasiteleri incelendiğinde, pazarda birinci sırada KORUMA Klor'un bulunduğu görülmektedir. Devralan EGE KİMYA'nın en yüksek üretim kapasitesine sahip ikinci, devre konu TUNÇTAŞ'ın ise dördüncü teşebbüs olduğu görülmektedir. EGE KİMYA ve TUNÇTAŞ'ın üretim kapasitelerinin toplamının ise %(.....) olduğu anlaşılmaktadır. Bu bakımdan devralma sonrası dönemde KORUMA Klor'un ve EGE KİMYA'nın üretim kapasitesi bakımından pozisyonunun değişmeyeceği ancak benzer kapasitelere ulaşacakları anlaşılmaktadır.

Tablo 6: Sodyum Silikat Üreticisi Teşebbüslerin Satış Miktarı Bazında Pazar Payları (Kg)

Teşebbüs	2021		2022		2023	
KORUMA Klor	(.....)	%(.....)	(.....)	%(.....)	(.....)	%(.....)
EGE KİMYA+TUNÇTAŞ	(.....)	%(.....)	(.....)	%(.....)	(.....)	%(.....)
EGE KİMYA	(.....)	%(.....)	(.....)	%(.....)	(.....)	%(.....)
TET	(.....)	%(.....)	(.....)	%(.....)	(.....)	%(.....)
SODEL	(.....)	%(.....)	(.....)	%(.....)	(.....)	%(.....)
HİKA	(.....)	%(.....)	(.....)	%(.....)	(.....)	%(.....)
TUNÇTAŞ	(.....)	%(.....)	(.....)	%(.....)	(.....)	%(.....)
ÖZKİMSAN	(.....)	%(.....)	(.....)	%(.....)	(.....)	%(.....)
Toplam	(.....)	%(.....)	(.....)	%(.....)	(.....)	%(.....)

Kaynak: Cevabi Yazılar

Tablo 7: Sodyum Silikat Üreticisi Teşebbüslerin Satış Tutarı Bakımından Pazar Payları (TL)

Teşebbüs	2021		2022		2023	
KORUMA Klor	(.....)	%(.....)	(.....)	%(.....)	(.....)	%(.....)
EGE KİMYA+TUNÇTAŞ	(.....)	%(.....)	(.....)	%(.....)	(.....)	%(.....)
EGE KİMYA	(.....)	%(.....)	(.....)	%(.....)	(.....)	%(.....)
TET	(.....)	%(.....)	(.....)	%(.....)	(.....)	%(.....)
SODEL	(.....)	%(.....)	(.....)	%(.....)	(.....)	%(.....)
HİKA	(.....)	%(.....)	(.....)	%(.....)	(.....)	%(.....)
TUNÇTAŞ	(.....)	%(.....)	(.....)	%(.....)	(.....)	%(.....)
ÖZKİMSAN	(.....)	%(.....)	(.....)	%(.....)	(.....)	%(.....)
Toplam	(.....)	%(.....)	(.....)	%(.....)	(.....)	%(.....)

Kaynak: Cevabi Yazılar

- (53) Yukarıda yer verilen tablolardan anlaşıldığı üzere teşebbüslerin pazar paylarında yıllar içerisinde gerçekleşen küçük değişikliklere rağmen konumlarının değişmediği görülmektedir. Sodyum silikat pazarında EGE KİMYA ve TUNÇTAŞ'ın 2023 yılındaki pazar payı toplamı satış miktarı bazında %(.....), satış tutarı bazında ise %(.....)'dir. İşlem sonrasında da satış miktarı bakımından pazarda en büyük teşebbüsün KORUMA Klor olmaya devam ettiği, bununla birlikte satış değeri bakımından EGE KİMYA ve TUNÇTAŞ'ın pazar payı toplamının KORUMA Klor'u aştığı, bu bakımdan EGE KİMYA'nın pazardaki en büyük teşebbüs haline geleceği görülmektedir. Rakip sayısı açısından bakıldığında ise pazarda faaliyet gösteren teşebbüs sayısının işlem sonrası yediden altıya düşeceği anlaşılmaktadır.

- (54) Pazarda yoğunlaşma seviyesinin sayısal olarak ölçülmesinde Herfindahl-Hirschman Endeksi kullanılmaktadır. Pazardaki yoğunlaşma düzeylerinde ürün homojenliği de dikkate alınarak satış miktarı temel alındığında, devralma öncesinde HHI endeksinin yaklaşık (.....) olduğu görülmekte, devralma sonrasında ise bu oranın (.....) düzeyine yükseleceği öngörülmektedir. Pazarda yoğunlaşmanın seviyesini ölçmekte kullanılan göstergelerden olan ve en büyük üç teşebbüsün pazar payı toplamı olarak ifade edilen CR3 değeri %(.....)'ten %(.....)'e, CR4 değeri ise %(.....)'ten %(.....)'e yükselmektedir.

G.4.1.1. Tek Taraflı Etkilere Yönelik Değerlendirme

- (55) Yatay devralmaların olası rekabet karşıtı etkilerinde dikkate alınması gereken hususlardan ilki yoğunlaşma işlemlerinin tek taraflı etkiler yoluyla rekabeti kısıtlayıcı etki gösterip göstermediğidir.
- (56) Yatay Birleşme ve Devralmaların Değerlendirilmesi Hakkında Kılavuz'da (Yatay Kılavuz) tek taraflı etkiler, *"Teşebbüsler arasında koordinasyon olmaksızın bir ya da birden fazla teşebbüs üzerindeki önemli rekabetçi baskının ortadan kaldırılması sonucunda pazar gücünün artırılması (tek taraflı etkiler)"* olarak tanımlanmaktadır. Yatay Kılavuz'daki tanımdan anlaşılacağı üzere, tek taraflı etkilerin ortaya çıkabilmesi için ciddi pazar gücüne erişmiş bir teşebbüsün, maruz kalacağı rekabetçi baskının önemli ölçüde azaltılması sonucunda fiyat, arz gibi rekabetçi parametreleri kendi lehine belirlemesi mümkün olacaktır. Bunun yanında, aynı pazarda faaliyette bulunan ve işleme taraf olmayan teşebbüsler de, söz konusu birleşme işlemi sonucunda azalan rekabetçi baskıdan yararlanabilecektir.
- (57) Tek taraflı etkilerin ortaya çıkabilmesi için önem arz eden husus, teşebbüsün önemli düzeyde pazar gücüne erişmesidir. Mevcut işlem bu ölçütlere göre değerlendirildiğinde, EGE KİMYA'nın pazarda sahip olduğu konumu güçlendireceği ve pazar payını artıracığı görülsede satış miktarı ve kapasite bakımından yapılan sıralamada pazarda en büyük oyuncu konumuna gelmediği ve satış değeri bazında son üç yıl içinde hesaplanan en yüksek pazar payının 2022 yılında %(.....) olduğu görülmektedir. Pazarda KORUMA KLOR'un devralma işlemi sonrasında da satış miktarı ve üretim kapasitesi bazında en büyük oyuncu olmaya devam etmesi, tek taraflı etkiler yoluyla rekabetçi risk ortaya çıkmayacağı konusunda kanaat oluşmasında en önemli etkidir. Ayrıca, Yatay Kılavuz'da pazar payında yaşanacak artış ne kadar yüksekse birleşmenin pazar gücünde yol açacağı artışın da o kadar yüksek olacağı değerlendirilmektedir. Mevcut işlem açısından bakıldığında, EGE KİMYA'nın yaklaşık %(.....) pazar payına sahip rakibini devralması, pazar payını artırmakla birlikte, EGE KİMYA'nın işlem sonucu ulaşacağı pazar payının tek başına rekabet koşullarını belirleyecek pazar gücüne ulaşmasına imkân vermeyeceği değerlendirilmektedir. Bu bakımdan EGE KİMYA'nın üzerindeki rekabetçi baskıyı önemli ölçüde azaltacak şekilde ve tek başına alacağı ticari karar ve uygulamalarla fiyat, arz, üretim miktarı, inovasyon vb. rekabetçi parametreleri değiştirme gücüne erişemeyeceği anlaşılmaktadır.
- (58) Yatay Kılavuz'da tek taraflı etkilerin değerlendirilmesinde dikkate alınabilecek hususlar arasında yüksek pazar payının yanı sıra yakın rakiplik ilişkisi, sağlayıcı değiştirme olanakları, birleşik teşebbüsün rakiplerin büyümesini önleyebilecek kapasitede olması, rakiplerin fiyat artışları karşısında üretimlerini artırmalarının muhtemel olmaması ve birleşmenin önemli bir rekabetçi gücü ortadan kaldırması koşulları sayılmaktadır.

- (59) Yatay Kılavuz'da belirtildiği üzere farklılaştırılmış ürünlerin söz konusu olduğu bir ilgili pazarda, bazı ürünler birbirleri için diğer ürünlere göre daha yakın ikamedirler. Birleşme taraflarının ürünleri arasındaki ikame oranı ne kadar yüksekse, birleşik teşebbüsün fiyatları önemli ölçüde artırma olasılığı da o derece yüksektir. Yatay Kılavuz'a göre ikame edilebilirliğin yakınlığının değerlendirilmesi, birleşme taraflarının farklılaştırılmış ürünlerini kalite, görsellik, fiyat ve müşteriler tarafından uygun görülebilecek diğer özellikler açısından karşılaştıran nitel bir analizle başlayabilir. Müşteri tercihlerinin analizi daha fazla bilgi sağlayabilir. Yakın ikame ürünlere ilişkin analizde pazardaki ürünlere ait pazar payları ve bunların zaman içinde değişimleri, ürünlerin fiyatı veya pazarlama ve promosyon faaliyetleri bakımından zaman içerisinde gerçekleşen değişimler incelenebilir.
- (60) Aşağıda ayrıntılı bir şekilde yer verildiği üzere sodyum silikat ürün olarak homojen niteliktedir. Olay özelinde yakın ikame ilişkisini zayıflatan ilk husus EGE KİMYA ve TUNÇTAŞ pazar payları arasındaki ciddi farklılık ve pazar paylarının gelişimidir. EGE KİMYA, TUNÇTAŞ'ın (.....) katı büyüklükte bir paya sahip olup bu iki şirketin miktar bakımından pazar payı aynı trendi izlemektedir. Böylece ilgili yılda ya ikisinin de pazar payı artmakta ya da azalmaktadır. Bu seyir iki teşebbüsün satış miktarı bakımından birbirlerinden pay aldıkları bir tablo ortaya çıkarmamaktadır.
- (61) Yakın rakiplik analizi bakımından dikkate alınması gereken bir diğer husus ilgili pazarda müşterilerin ürün tedarikinde önemsedikleri kriterin genellikle coğrafi yakınlık olmasıdır. İşlem tarafları genellikle farklı bölgelerde yer alan müşteri kitlesine satış yapmaktadır. EGE KİMYA müşterilerinin ağırlıklı Marmara Bölgesi'nde TUNÇTAŞ müşterilerinin ise ağırlıklı Ege Bölgesi'nde faaliyet gösteren teşebbüsler olduğu anlaşılmaktadır.³⁵ EGE KİMYA ve TUNÇTAŞ'ın en fazla satış yaptıkları müşterilerin coğrafi dağılımına bakıldığında, her ne kadar sodyum silikat homojen bir ürün olsa da müşteri tercihleri ve dağılımı nedeniyle EGE KİMYA ve TUNÇTAŞ arasında müşteri algısı bakımından yakın ikame ilişkisi zayıf olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.
- (62) Tek taraflı etkilerin değerlendirilmesinde bir diğer unsur sağlayıcı değiştirme olanaklarıdır. Müşterilerin sağlayıcı değiştirme olanaklarının sınırlı olduğu ve sağlayıcı değiştirme olanaklarının yüksek geçiş maliyetlerine tabi olduğu pazarlarda, müşteriler fiyat artışlarına karşı korumasız kalabilmektedir. Bu hususu değerlendirebilmek adına bilgi talebinde bulunulan müşterilerin tamamı, sağlayıcı değiştirmenin önünde ekonomik bir engel bulunmadığını, sektörde üreticiler ve müşteriler arasında uzun dönemli ve münhasırlık hükmü içeren tedarik sözleşmeleri akdedilmediğini ifade etmiştir. Ayrıca ürünün ara mal olarak müşterilerin faaliyet gösterdikleri sektörlerde (Örn: seramik, refrakter, tekstil) kullanılan basit nitelikli ve homojen bir ürün olması, periyodik olarak siparişlerinin yenilenmesi sebebiyle bir müşteriyi yalnızca bir tedarikçiye bağımlı kılan bir durumun mevcut olmadığı anlaşılmaktadır.
- (63) Tek taraflı etkilerin değerlendirilmesinde bir diğer ölçüt, rakiplerin fiyat artışları karşısında üretimlerini artırmalarının mümkün olup olmamasıdır. Bu kapsamda bilgi edinebilmek amacıyla rakip teşebbüslerden üretim kapasitesi ve kapasite kullanım oranları bilgisi talep edilmiştir. Bir sonraki başlıkta daha kapsamlı inceleneceği üzere sektör genelinde kapasite kullanım oranının yaklaşık %(.....) düzeyinde olduğu

³⁵ İstanbul'da faaliyet gösteren ve Sakarya'da üretim tesisleri bulunan EGE KİMYA'nın sodyum silikat müşterilerinden; (.....) İstanbul'da, (.....) Kocaeli'de, (.....) Bilecik'te faaliyet göstermektedir. İzmir'de faaliyet gösteren TUNÇTAŞ'ın sodyum silikat müşterilerinden; (.....) İzmir'de, (.....) Çanakkale'de, (.....) Manisa'da, (.....) İstanbul'da ve (.....) Bursa'da faaliyet göstermektedir.

görülmüştür. Sektördeki kapasite fazlalığı, rakiplerin işlem sonrası oluşacak olası bir fiyat artışında üretimlerini artırmalarını mümkün kılacağı, bu durumun da EGE KİMYA'nın tek taraflı davranışları ile sektör geneline etki edecek fiyat artışlarına gitmesini önemli ölçüde zorlaştıracığı değerlendirilmiştir.

- (64) Ayrıca devam eden bölümde detaylı bir şekilde inceleneceği üzere incelenen pazarda alıcı gücü ve giriş engelleri hususları da tek taraflı etkiler bakımından değerlendirilmiş, pazara giriş engelinin bulunmadığı ve alıcı gücünün mevcut olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- (65) Tüm bu değerlendirmelerle birlikte bildirim konu işlemin tek taraflı etkiler dolayısıyla EGE KİMYA üzerindeki önemli rekabetçi baskıları ortadan kaldırmak ve böylece pazar gücünü artırmak suretiyle sodyum silikat pazarındaki etkin rekabetin önemli ölçüde azaltılmasına yol açmayacağı kanaatine ulaşılmıştır.

G.4.1.2. Koordinasyon Doğurucu Etkilere Yönelik Değerlendirme

- (66) Yatay Kılavuz'da ve literatürde, koordinasyon doğurucu etkilerin araştırılmasında pazar yapısı ve yoğunlaşma oranları, giriş engelleri ve alıcı gücü başta olmak üzere çeşitli kriterlerin dikkate alınabileceği belirtilmektedir.

Pazar Yapısı ve Yoğunlaşma Oranı

Yatay Kılavuz'da devralmaların değerlendirilmesinde öncelikle pazar yapısı, faaliyet gösteren oyuncu sayısı ve yoğunlaşma oranlarının dikkate alınacağı ifade edilmektedir. Bunun dışında pazara giriş koşulları, pazardaki talep yapısı, arz ve talebin durağanlığı, pazardaki şeffaflık düzeyi de önem arz etmektedir.

- (67) İşlem sonrası pazardaki oyuncu sayısı yediden altıya düşmektedir. Devralan EGE KİMYA işlemle birlikte satış değeri bazlı pazar payında birinci oyuncu olurken, kapasite ve satış miktarı bazlı pazar payında pazardaki ikinci oyuncu konumunu artan pazar payı ile devam ettirmekte, birinci oyuncu KORUMA KLOR'a yaklaşmaktadır. Pazardaki yoğunlaşma düzeyleri yukarıda yer verilen HHI, CR3 ve CR4 endeksleri bakımından yükselmekte olup bildirim konu işlemin pazardaki yoğunlaşma düzeyini artıracak nitelikte olduğu anlaşılmaktadır. Bu noktada birleşme sonrası pazardaki HHI endeksi 2.000'nin üzerinde olan ancak işlem neticesinde HHI endeksindeki değişimi 150'nin altında olan işlemler bazı istisnalar dışında rekabetçi kaygı yaratmamakta olup mevcut işlem bu eşiklerin üzerinde kalmakta bu sebeple detaylı analizi gerekmektedir.
- (68) Pazardaki yoğunlaşma düzeyinin artacağı görülmekle birlikte, olası rekabet karşıtı etkilerin bütüncül bir biçimde değerlendirilebilmesi için pazardaki rekabet koşullarını etkileyen tüm faktörler ele alınmalıdır.³⁶

Pazara Giriş Engelleri

- (69) Teşebbüsler arasında koordinasyonun kurulması ve sürdürülmesinin önemli şartlarından biri, koordinasyonun üçüncü taraflarca gerçekleştirilecek eylemlerle

³⁶Örneğin, Kurulun çeşitli kararlarında birleşik teşebbüsün pazar payının %50 düzeyini aştığı durumlarda; pazardaki büyüme oranı, pazar paylarının istikrarı, giriş engelleri, potansiyel rekabet gibi koşulların birlikte değerlendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir. İlgili kararlara örnek olarak verilebilecek *Lanxess* kararında (8.4.2011 tarih ve 11-26/493-150 sayılı karar) birleşik teşebbüsün pazar payının %50'ye yaklaşacağı, *Gwalior Chemical* kararında (19.8.2009 tarih ve 09-36/912-220 sayılı karar) pazar payının %50'yi aştığı, *Rocwood Süd Chemie* (29.12.2005 tarihli ve 05-88/1229-358 sayılı karar) kararında %100'lük pazar payının oluştuğu görülmekle birlikte pazar paylarının nihai sonuca ulaşabilmek için yeterli olmadığına hükmedilmiştir.

bozulmamasıdır. Bu bakımdan koordinasyon dışındaki birimler; müşteriler ve pazara giriş yapabilecek potansiyel rakipler olarak değerlendirilmektedir.

- (70) Yatay Kılavuz'da da belirtildiği üzere pazara girişlerin rekabetçi etki doğurabilmesi için girişlerin muhtemel, zamanlı ve etkin olması gerekmektedir. Giriş engellerinin düşük olduğu bir pazarda, pazara giriş beklentisi ve ihtimalinin koordinasyonun kurulması ve devamlılığı üzerinde negatif etkisi olacaktır. Yatay Kılavuz'da giriş engelleri;
- Düzenleyici otorite tarafından piyasada faaliyet göstermek için gerekli lisans, tarife, tarife dışı gümrük engelleri yükümlülükleri, rakip teşebbüslerin sahip olduğu fikri mülkiyet hakları,
 - Zorunlu unsurlara ve teknolojiye erişim,
 - Dağıtım ağı kurma gerekliliği,
 - Yerleşik teşebbüsün piyasadaki mevcut pozisyonu sebebiyle ortaya çıkabilecek giriş engelleri, deneyim, müşteri sadakati, promosyon, reklam büyük miktarlarda atıl kapasitenin kısa sürede devreye alınması, tedarikçi değiştirme zorluğu

olarak sayılmaktadır.

- (71) Bu hususlar incelenen sektör bakımından değerlendirildiğinde, hukuki giriş engelleri açısından pazara giriş yapabilmek için düzenlemelerden ya da fikri mülkiyet haklarından kaynaklanan bir yasal gerekliliğin bulunmadığı görülmektedir. Pazarda üretim yapabilmek için bir başka teşebbüsün fikri mülkiyet hakkı kapsamında koruma altında bulunan bir üretim tekniği, yöntemi ya da materyal mevcut değildir. Dolayısıyla pazara yeni giriş yaparak üretim faaliyetini başlatacak bir teşebbüsün hukuki düzenlemeler ve fikri mülkiyet hakları sebebiyle pazara giriş engeli ile karşı karşıya kalmadığı değerlendirilmektedir.
- (72) Dağıtım ağları açısından bakıldığında ise, pazarda geniş bir müşteri tabanına ulaşabilmek için kurulması gereken dağıtım ağının genişliği, ayrıca yerleşik teşebbüslerin dağıtıcılarına münhasırlık, rekabet etmeme yükümlülüğü gibi koşullar getirmeleri pazara giriş yapacak teşebbüslerin dağıtım ağı oluşturabilmesine engel olabilmektedir. Bu bakımdan ilgili pazardaki durum incelendiğinde, sodyum silikat pazarında satışların genellikle üreticiden doğrudan müşteriye yapıldığı görülmekte, aracı ve bayi konumunda faaliyet gösteren teşebbüs sayısı ve yapılan satışların oldukça sınırlı olduğu görülmektedir. Ürünü aracı olarak satın alan ve müşteriye satışını gerçekleştiren teşebbüsler bulunmakla birlikte pazarda süreklilik gösteren ve oturmuş bir dağıtım ağı mevcut değildir. Aracı teşebbüslerin gerçekleştirdikleri satış tutarı, doğrudan üreticiye yapılan satış değeri ile kıyaslandığında %(.) seviyelerinde kalmaktadır. Ayrıca sodyum silikat üreticileri ve müşteriler arasında uzun dönemli ve münhasırlık içeren sözleşmelerin bulunmadığı görülmektedir.
- (73) Söz konusu bilgiye ek olarak sektörde faaliyet gösteren teşebbüslerin ham maddeye erişimleri bakımından aralarında dezavantaj doğurabilecek herhangi bir durum bulunmadığı görülmektedir. Sodyum silikat üretiminde ham madde olarak kullanılan malzemelere hem yurt içi hem yurt dışı pazarında kolaylıkla erişilebilmektedir. Ayrıca müşterilerin bir marka algısı olmadığı bu anlamda bir reklam pazarlama ihtiyacı bulunmadığı da ifade edilmelidir.
- (74) Pazara giriş engellerinin değerlendirilmesinde sayılan hususların haricinde önem arz eden durum, pazara giriş için gerekli sermaye ve süredir. Bu hususta bildirim tarafının yanı sıra sektördeki diğer üreticilere, gerekli sermaye ve satışa başlamak için

gereken zaman ile ilgili bilgi talebinde bulunulmuştur. Bildirim tarafı ve pazarda faaliyet gösteren teşebbüsler tarafından pazara giriş için gerekli sermaye miktarı ve süreye ilişkin sunulan cevaplar aşağıda özetlenmektedir.³⁷ Buna göre:

- Bildirim tarafınca 1 milyon dolar sermaye gerektiği,
- (.....) tarafından 800 bin avro sermaye gerektiği,
- (.....) tarafından 10-15 milyon dolar sermaye ve 12 ay süre gerektiği³⁸,
- (.....) tarafından 800 bin dolar ve 4-6 aylık süre gerektiği,
- (.....) tarafından 12 aylık sürenin yeterli olduğu

ifade edilmiştir.

- (75) (.....) tarafından sunulan cevabi yazı dışındaki yazılarda, yatırım maliyetinin yaklaşık bir milyon dolar olduğu ve pazara giriş yapabilmek için gerekli sürenin bir yılı aşmadığı anlaşılmakta, gerekli yatırım tutarı ve sürenin yüksek düzeyde olmadığı değerlendirilmektedir. Sonuç olarak;

- Pazara giriş için hukuki düzenlemeler ve fikri mülkiyet hakları vb. gerekçelerle ortaya çıkan yükümlülüklerin (lisans, tarife vb.) mevcut olmadığı,
- Teşebbüsleri ham maddeye erişiminde dezavantajlı konuma düşüren herhangi bir hususun bulunmadığı,
- Müşterilere doğrudan satış yapılabilirdiği ve yerleşik bir dağıtım ağına sahip olma ihtiyacının bulunmadığı,
- Pazara giriş yapabilmek için gerekli sermaye tutarı ve sürenin yüksek olmadığı

dikkate alındığında pazarda giriş engeli bulunmadığı kanaatine varılmıştır. Dolayısıyla sodyum silikat pazarında giriş engellerinin düşük olması bu pazarda koordinasyonun kurulması ve sürdürülmesini zorlaştırabilecek niteliktedir.

Pazar İstikrarı/Durağanlık

- (76) Arz ve talebin durağan olduğu pazar yapılarının koordinasyon için daha elverişli olduğu kabul edilmektedir. Hızla büyüyen veya talebin dalgalı olduğu pazar yapıları, pazarın büyüyen kısmından pay alma teşvikini artıracığından koordinasyonun kurulmasını ve sürdürülmesini zorlaştıracaktır. Ayrıca pazardaki talebin öngörülemezliği ve talep belirsizliği de koordinasyonun kurulması ve sürdürülmesinin zorlaşmasına neden olmaktadır.
- (77) Bu bilgi doğrultusunda 2019-2023 arası dönemde pazarın satış tutarı ve satış miktarı bazında büyüklüğüne ilişkin tablo ve grafiğe aşağıda yer verilmektedir.

Tablo 8: 2019 ve 2023 Yılları Arasında Sodyum Silikat Pazarının Büyüklüğü (ABD Doları ve TL Bazında)³⁹

Yıl	2019	2020	2021	2022	2023
ABD Doları	17.955.000	19.400.000	21.650.000	48.250.000	48.175.000
TL	101.984.400	136.188.000	192.468.500	799.020.000	1.143.674.000

Kaynak: Bildirim Formu

Tablo 9: 2019 ve 2023 yılları arasında Sodyum Silikat Pazarının Büyüklüğü (Kg)

³⁷ Teşebbüslerin sermaye miktarı ve süresine ilişkin cevaplarında yeterli bilgiye sahip olmadıkları hususları cevaplandırmadıkları görülmüştür. (.....) tarafından pazara giriş önünde engel bulunmadığı belirtilmekle birlikte sermaye ve gerekli süre hakkında bilgi verilmemiştir.

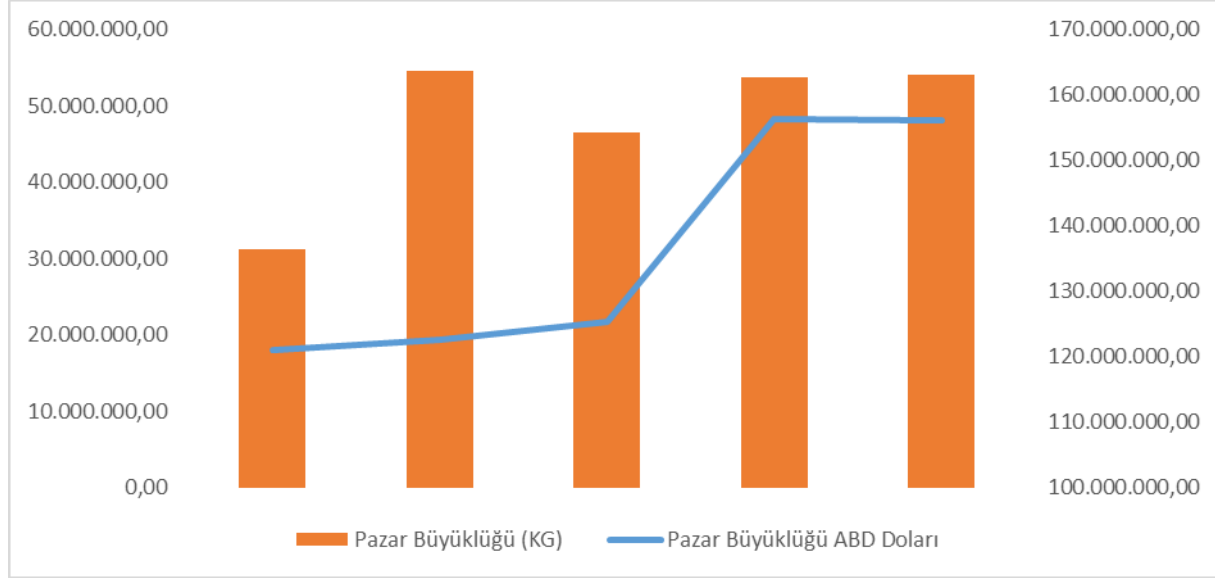
³⁸ (.....) tarafından sodyum silikat özelinde yeni bir üretim tesisi kurulumuna ilişkin kesin bir veri sunulamayacağı, bununla birlikte birçok farklı kimyasal üretimi için kullanılabilecek bir tesisin sıfırdan kurulabilmesi için ihtiyaç duyulan sermaye tutarına yer verildiği belirtilmektedir.

³⁹ TCMB verilerine göre yıllık ortalama ABD Doları alış değeri ile çarpılarak hesaplanmıştır.

2019	2020	2021	2022	2023
136.450.000	163.720.000	154.350.000	162.700.000	163.098.000

Kaynak: Bildirim Formu

Grafik 1: 2019 ve 2023 yılları arasında Sodyum Silikat Pazarının ABD Doları ve Kg Bazında Büyüklüğü

- (78) Yukarıda belirtilen tablolar ve grafik incelendiğinde pazarda miktar bazında ciddi bir büyümenin bulunmadığı, pazarın miktar bazında büyüklüğünün görece istikrarlı olduğu anlaşılmaktadır. Satış değeri, bazında bakıldığında ise 2021 ve 2022 arasındaki dönemde pazarda döviz bazında yaklaşık iki kat büyümenin meydana geldiği⁴⁰ görülmektedir. 6Wresearch adlı pazar araştırma şirketinin Türkiye sodyum silikat pazarı ile ilgili yaptığı çalışmada da pazarın 2021 ve 2022 arasında ABD doları bazında %82,87 büyüdüğü tespiti yapılmıştır. İncelenen dönem içerisinde 2019-2020 arası dönemde miktar bazında yaklaşık %20 büyümeye mevcutken 2020-2021 ve 2022-2023 arası dönemde ise miktar bazında pazar büyüklüğünde ciddi bir değişimin ortaya çıkmadığı anlaşılmaktadır.
- (79) Sodyum silikatın girdi olarak kullanıldığı sektörlerin büyüme beklentisi de pazardaki talebin istikrarlılığı açısından dikkate alınabilecektir. Bu noktada yapı kimyasalı ve seramik sektörlerinde girdi olarak kullanılan sodyum silikatın, ülkemizde afet ve kentsel dönüşüm kaynaklı yeniden inşa faaliyetlerinde girdi olarak kullanılabileceğinden gelecek dönemde talep artışı yaşanabileceği ve bu nedenle pazarın büyüme eğiliminde olacağı değerlendirilmektedir. Pazarın satış değer bazında büyüdüğü ve ürünün kullanıldığı sektörlerde büyüme beklentisi olabileceği de dikkate alındığında, pazarın koordinasyon kurulmasını kolaylaştıracak şekilde öngörülebilir bir durağanlık içinde olduğundan bahsedilemeyecektir.
- (80) Her iki veri birlikte göz önüne alındığında pazarda faaliyet gösteren teşebbüslerin koordinasyon kârının sapma kârından daha düşük olacağını değerlendirerek koordinasyonu bozma eğiliminde olabileceği değerlendirilmektedir.

Ürünün Homojenliği

⁴⁰ Pazarda döviz bazında ortaya çıkan büyümeye ilişkin gerekçe talep edilmiş, bildirim tarafınca söz konusu artışın maliyet artışlarından kaynaklandığı ifade edilerek söz konusu maliyet artışına ilişkin belgeler sunulmuştur.

- (81) Sodyum silikat birbirinden farklı modülleri bulunan, kimyasal nitelik ve işlevi bakımından farklılaşabilen bir üründür. Bununla birlikte, sodyum silikatın aynı modülünün üretim süreci, kullanılan teknik ve ham maddeler bakımından görece az farklılık göstermektedir. Müşterilerden elde edilen cevabi yazılarda ürün tedarikinde önemsedikleri kriterin genellikle coğrafi yakınlık olduğu, sektörde marka algısının bulunmadığı, ürün farklılaştırmasının zayıf olduğu dikkate alındığında ürünün homojen bir ürün olduğu değerlendirilmektedir.
- (82) Koordinasyon doğurucu etkilerin ortaya çıkabilmesi açısından ürünün homojen oluşu kolaylaştırıcı bir faktördür. Sodyum silikatın yoğunluk gibi belli kimyasal özellikleri itibarıyla farklılaşsa da aynı modüle sahip ürün türlerinin büyük ölçüde homojen olduğu anlaşılmaktadır. Sodyum silikatın homojen bir ürün olması koordinasyon doğurucu etki doğurma riskini artırmaktadır.

Teşebbüsler Arası Simetri

- (83) Benzer maliyet yapısı, pazar gücü ve üretim olanaklarına sahip teşebbüslerin çıkarlarının örtüşmesi makuldür. Öte yandan teşebbüsler arasında asimetri doğuran hususlar, çıkar dengesinin belirsizleşmesine koordinasyon dengesinin bozulmasına yönelik etki doğurabilir.⁴¹ Teşebbüsler arası asimetri değerlendirilirken pazar payı, üretim kapasitesi, maliyet yapısı, ürün portföyü, finansal ölçek gibi kriterler değerlendirilebilmektedir.
- (84) Teşebbüsler arası simetriye yönelik değerlendirmede ilk olarak pazar paylarının dağılımı ve benzeşmesinden bahsedilebilecektir. Pazar payları yakın seyreden teşebbüslerin pazardaki konumlarının benzer ve yakın nitelikte olduğu ve koordinasyon kurulabilmesi için gerekli koşullara uyumun daha kolay gerçekleşebileceği değerlendirilmektedir. Aşağıda yer verilen grafikte teşebbüslerin pazar payı dağılımı gösterilmektedir:

Şekil 2: Sodyum Silikat Pazarında Faaliyet Gösteren Teşebbüslerin 2023 Yılında Miktar Bazında Sahip Oldukları Pazar Payları

(.....TİCARİ SİR.....)

- (85) Yukarıda yer alan grafik incelendiğinde teşebbüslerin pazarda en büyük konumdaki iki oyuncu benzer büyüklüğe sahip olmakla birlikte diğer oyuncuların pazar büyüklüğü arasındaki benzeşmenin düşük düzeyde olduğu ve pazar paylarının simetrik bir yapı arz etmediği değerlendirilmektedir. Simetri bakımından değerlendirilmesi gereken diğer bir ölçüt ise maliyet ve satış değerleridir. Aşağıda sodyum silikat pazarında faaliyet gösteren teşebbüslerin 2021/Ocak-2023/Aralık dönem aralığında aylık maliyetlerinin aylık satış miktarlarına oranlandığı tabloya yer verilmiştir:

⁴¹ Porter, R. H. (2020), "Mergers And Coordinated Effects", International Journal of Industrial Organization, Vol:73, [102583].
<https://doi.org/10.1016/j.ijindorg.2020.102583>, Erişim Tarihi: 17.01.2024.

Tablo 10: 2021 ve 2023 Yılları Arasında Sodyum Silikat Pazarında Faaliyet Gösteren Teşebbüsler Bakımından Maliyet/Satış Miktarı⁴² Analizi (TL/Kg)

Yıl	Dönem	EGE KİMYA	TUNÇTAŞ	KORUMA Klor	TET	SODEL	HİKA
2021	Ocak	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2021	Şubat	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2021	Mart	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2021	Nisan	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2021	Mayıs	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2021	Haziran	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2021	Temmuz	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2021	Ağustos	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2021	Eylül	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2021	Ekim	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2021	Kasım	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2021	Aralık	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2022	Ocak	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2022	Şubat	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2022	Mart	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2022	Nisan	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2022	Mayıs	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2022	Haziran	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2022	Temmuz	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2022	Ağustos	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2022	Eylül	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2022	Ekim	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2022	Kasım	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2022	Aralık	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2023	Ocak	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2023	Şubat	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2023	Mart	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2023	Nisan	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2023	Mayıs	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2023	Haziran	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2023	Temmuz	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2023	Ağustos	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2023	Eylül	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2023	Ekim	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2023	Kasım	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2023	Aralık	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
Kaynak: Teşebbüslerden Elde Edilen Veriler Doğrultusunda Yapılan Hesaplamalar							

⁴² Dosya kapsamında yapılan incelemelerde birim maliyetin tespit edilebilmesi amacıyla sektörde faaliyet gösteren teşebbüslerden aylık üretim miktarları ve üretim maliyeti verileri talep edilmiş olup elde edilebilen verilerin satış miktarı türünden olması sebebiyle maliyet tespiti aylık üretim maliyetlerinin aylık satış miktarına bölünmesi suretiyle oluşturulmuştur.

- (86) Tablo-10'da yer verilen sodyum silikat üretimi pazarında faaliyet gösteren teşebbüslerin aylık birim maliyet verileri incelendiğinde, maliyetlerin belirli dönemlerde birbirine yakınsadığı, belirli dönemlerde de gerek artış/azalış gerek aralarındaki farklar açısından ciddi şekilde ayrıştığı görülmüştür. Maliyet yapılarında meydana gelen ayrışmada incelenen firmaların farklı ölçeklerde üretim yapması, bir kısmının holding/grup şirketi olarak bir üretim tesisinde faaliyet gösterirken bir kısmının münferit bir teşebbüs olarak tek bir fabrikada faaliyet göstermesi ve ürün portföylerinin farklılaşması hususlarının etkili olabileceği değerlendirilmektedir. Bu kapsamda sodyum silikat pazarında incelenen teşebbüsler bakımından maliyet yapısı baz alındığında simetrinin düşük olduğu görülmektedir.
- (87) Satış değerleri açısından ise ortalama satış rakamlarını gösteren tabloya aşağıda yer verilmektedir. Ortalama satış değerleri incelendiğinde, teşebbüslerin zaman zaman yakınsadıkları görülmekle birlikte, belirli teşebbüslerin fiyat seviyelerinin ayrıştığı, pazardaki en yüksek ve en düşük fiyat seviyeleri arasında oransal bakımdan önemli farklılıkların bulunabildiği görülmektedir.

Tablo 11: 2021 ve 2023 Yılları Arasında Sodyum Silikat Pazarında Faaliyet Gösteren Teşebbüsler Bakımından Aylık Ortalama Satış Fiyatı Verisi

Dönem		Teşebbüs					
Yıl	Ay	KORUMA KLOR	TET	SODEL	HİKA	EGE KİMYA	TUNÇTAŞ
2021	Ocak	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2021	Şubat	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2021	Mart	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2021	Nisan	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2021	Mayıs	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2021	Haziran	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2021	Temmuz	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2021	Ağustos	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2021	Eylül	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2021	Ekim	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2021	Kasım	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2021	Aralık	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2022	Ocak	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2022	Şubat	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2022	Mart	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2022	Nisan	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2022	Mayıs	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2022	Haziran	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2022	Temmuz	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2022	Ağustos	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2022	Eylül	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2022	Ekim	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2022	Kasım	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2022	Aralık	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2023	Ocak	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2023	Şubat	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2023	Mart	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)

2023	Nisan	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2023	Mayıs	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2023	Haziran	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2023	Temmuz	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2023	Ağustos	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2023	Eylül	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2023	Ekim	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2023	Kasım	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
2023	Aralık	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
Kaynak: Teşebbüslerden Elde Edilen Veriler Doğrultusunda Yapılan Hesaplamalar							

- (88) Simetri bakımından ele alınabilecek bir diğer husus ise ürünün genel itibarıyla homojen oluşu dikkate alınarak üretim kapasitesi veridir. Devralma sonrası durumda teşebbüslerin sodyum silikat üretim kapasitesine göre sahip olacakları ölçeğe ilişkin grafiğe aşağıda yer verilmektedir:

Grafik 2: Devralmaya İzin Verilmesi Halinde Üretim Kapasitesinin Teşebbüsler Arasında Dağılımı

(.....TİCARİ SİR.....)

- (89) Grafikten genel olarak üretim kapasitesinin EGE KİMYA ve KORUMA KLOR haricindeki teşebbüsler dışında simetrik bir durum oluşturmayacak düzeyde farklılaştığı görülmektedir. TUNÇTAŞ'ın pazarda sahip olduğu düşük pazar payı sebebiyle pazarın devralma öncesi ve sonrasında teşebbüsler arası simetriyi önemli ölçüde etkilemediği değerlendirilmekle birlikte, mevcut veri ile başlı başına koordinasyon doğup doğmayacağına yönelik belirleyici bir tespit yapmak mümkün değildir. Dolayısıyla teşebbüslerin ürün portföyünün genişliği ve sodyum silikat pazarında elde edilen cironun toplam ciroya oranının da önemli göstergeler olduğu değerlendirilmektedir.
- (90) Teşebbüslerin tamamının ürün portföylerinin genişliği benzer ve sodyum silikattan elde ettikleri ciro yakın ise koordinasyona dâhil olma motivasyonları artacaktır. Bu hususu değerlendirebilmek için teşebbüslerin ürün portföy genişlikleri sodyum silikat satışlarının toplam ciro içindeki payına yer verilmiştir:

Tablo 12: Sodyum Silikat Pazarında Faaliyet Gösteren Teşebbüslerin Ürün Portföyü

Teşebbüs	Ürün Portföyü
TET	(....)
KORUMA KLOR	(....) ⁺⁴³
SODEL SİLİKAT	(....)
TUNÇTAŞ	(....)
EGE KİMYA	(....) ⁺
HİKA	(....)
ÖZKİMSAN	(....) ⁺
EGE KİMYA+ TUNÇTAŞ	(....) ⁺

⁴³ Teşebbüsün klor alkali ürünleri, zirai ilaç ürünleri ve ev bakım ürünleri olmak üzere farklı iş kolları bulunmaktadır.

Kaynak: Cevap Yazıları

Tablo 13: 2023 Yılı İtibarıyla Sodyum Silikat Satışlarının Toplam Ciro İçerisindeki Payı⁴⁴

Teşebbüs Adı	Ciro İçindeki Pay (%)
TET	(.....)
KORUMA KLOR	(.....)
SODEL	(.....)
TUNÇTAŞ	(.....)
EGE KİMYA	(.....) ⁴⁵
HİKA	(.....)
ÖZKİMSAN	(.....)
EGE KİMYA+TUNÇTAŞ	(.....)

Kaynak: Cevap Yazıları

- (91) Yukarıdaki tablolarda yer alan veriler incelendiğinde teşebbüslerin ürün portföyleri ve sodyum silikattan elde ettikleri cironun, toplam ciroları içindeki payları arasında asimetrik bir durumun bulunduğu anlaşılmaktadır. KORUMA KLOR, ürün gamı, iş kolları ve faaliyet gösterdiği sektörler bakımından diğer tüm teşebbüslerden ayrılmaktadır. EGE KİMYA da çok sayıda kimyasalı içeren çeşitli ürün gruplarının üretim ve satışını gerçekleştirmektedir. Bununla birlikte, SODEL ve TET gibi teşebbüslerin ürün gamının dar olduğu ve sodyum silikat odaklı faaliyet gösterdikleri anlaşılmaktadır. Pazarda işlemle birlikte benzer kapasite büyüklüğü ve pazar payına ulaşacak olan teşebbüsler de dâhil olmak üzere pazardaki teşebbüslerin ürün portföyünün genişliği ve sodyum silikat pazarında elde edilen cironun toplam ciroya oranı bakımından önemli ölçüde farklılaştığı değerlendirilmektedir.
- (92) Söz konusu asimetri ve sodyum silikatın teşebbüsler açısından ekonomik değerinin farklılaşması, ilgili teşebbüslerin koordinasyona dâhil olmama ya da sapma güdüsünün yükselmesine neden olacaktır.
- (93) Sonuç olarak pazarda faaliyet gösteren teşebbüsler arasındaki simetrinin yüksek olmasının koordinasyon kurulmasını kolaylaştırabileceği gözetilerek pazar bu yönü itibarıyla değerlendirilmiştir. Bu bakımdan teşebbüslerin ortalama satış ve ortalama maliyetlerinin azımsanmayacak düzeyde farklılaştığı görülmüştür. Ayrıca teşebbüslerin pazar payı ve üretim kapasitesinin de özdeş nitelikte dağılım göstermediği tespit edilmiştir. İlaveten teşebbüslerin ürün portföylerinin ve sodyum silikat cirosunun toplam ciro içindeki payının da ciddi düzeyde değişkenlik gösterdiği anlaşılmıştır. Tüm bu veriler ışığında teşebbüsler arasında rekabet karşıtı koordinasyon için elverişli nitelikte simetrik bir yapının bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

Dengeleyici Alıcı Gücü

- (94) Alıcı gücü, tedarik zincirinin bir alt seviyesinde faaliyet gösteren teşebbüslerin, ürünün sağlayıcısı olan teşebbüslere karşı ticari koşulları kendi lehlerine belirleme yeteneklerinin bulunup bulunmadığını ifade eden kavramdır. Alıcı gücü; alıcı pazar gücü (*buyer market power*) ve pazarlık gücü (*bargaining power*) terimlerini kapsayan genel bir terimdir.⁴⁶
- (95) Yoğunlaşma işlemlerinin rekabet karşıtı etkilerinin değerlendirilmesinde alıcı gücü de önemli bir ölçüt olarak değerlendirilmektedir. Sağlayıcı teşebbüsler üzerinde sadece

⁴⁴ Son üç yıllık dönemdeki ortalama değerdir.

⁴⁵ EGE KİMYA'nın yurt içi satışları baz alınmıştır.

⁴⁶ Rekabet Kurumu (2022) "Türkiye HTM Perakendeciliği Sektör İncelemesi Nihai Raporu" <https://www.rekabet.gov.tr/Dosya/htm-sektor-nihai-raporu-20230330171447527.pdf>, Erişim Tarihi: 15.01.2024

rakipler değil, müşteriler de rekabetçi baskı oluşturabilir. Alıcı gücünün varlığı, teşebbüslerin müşterek bir zeminde faaliyetlerini uyumlulaştırılmasını engelleyebilir, aynı zamanda da pazardaki satış sürecini etkilemek suretiyle sapma teşviklerinde değişime neden olarak koordinasyonu sekteye uğratabilir.⁴⁷ Büyük alıcıların ihtiyaçlarının büyük çoğunluğunun tek bir teşebbüsten sağlanıyor olması, kısa vadeli kâr teşvikinin artmasına, dolayısıyla koordinasyonun kurulamamasına ya da koordinasyondan sapmaya yol açabilir.

- (96) Alıcı gücünün değerlendirilmesinde kesin bir sayısal ölçüt belirlenememekle birlikte Kurul kararlarında yapılan tespitler yol gösterici olabilecektir. Konu hakkındaki Kurul kararları incelendiğinde genellikle beş büyük müşterinin toplam satışlar içerisindeki payının %40'ını oluşturması alıcı gücünün bulunduğu şeklinde yorumlanmıştır.⁴⁸ Komisyon, bir alıcı tarafından yapılan alımın toplam alımların %22'sinden fazlasını oluşturduğu duruma ilişkin yaptığı değerlendirmede alıcı gücünün bulunduğu tespiti yapmıştır.⁴⁹
- (97) Ayrıca *Eaton/Danfoss*⁵⁰ kararında, alıcı gücünün rekabetçi baskı teşkil edip etmediği konusunda,
- En büyük 5 alıcının tarafların satışları içinde sahip oldukları pay,
 - Alıcıların alternatif sağlayıcıya geçme kabiliyetinin bulunması,
 - Alıcıların pazardaki konumu ve sahip oldukları pazarlık gücünü kullanma güdüsüne sahip olmaları,
 - Alıcıların işlem öncesinde sahip oldukları pazarlık gücünün işlem sonrasında da mevcudiyetini koruması

ölçütleri değerlendirilmiştir.

- (98) Alıcı gücü, tarafların toplam satışlarının en büyük müşterilerine yaptıkları satışlar ile orantılandırılmasıyla değerlendirilebilmektedir. Mevcut sektör açısından incelendiğinde, 2 modülü bakımından, EGE KİMYA'nın en büyük iki müşterisi Türkiye'deki toplam satışlarının %(.....)'sine; en büyük 4 müşterisi ise %(.....)'ine tekabül etmektedir. Sodyum silikat 3 modülü bakımından ise bu oran, EGE KİMYA'nın ilk üç müşterisi için %(.....) ve ilk beş müşterisi için %(.....) seviyelerinde gerçekleşmiştir.
- (99) TUNÇTAŞ'ın toplam satışlarına bakıldığında ise, sodyum silikat 2 modülü bakımından en büyük üç müşterisinin toplam satışları içerisindeki oranının %(.....) ve ilk beş müşterisi içerisinde ise %(.....) seviyelerinde olduğu görülmektedir. Sodyum silikat 3 modülü bakımından ise bu oran, TUNÇTAŞ'ın ilk 2 müşterisi için %(.....) ve ilk beş müşterisi için %(.....) seviyelerinde gerçekleşmiştir. Tarafların en büyük müşterilerinin toplam alımlar içerisindeki payının oldukça yüksek olduğu değerlendirilmiştir. Aşağıdaki tabloda ise sektördeki diğer üreticilerin en büyük 5 müşterisine yaptığı satış ve toplam satış oranları yer almaktadır:

⁴⁷ ANDERSON, A. V. (2001), "Collective Dominance in E.C. Merger Control: An Analysis of Legal and Economic Arguments", <https://gupea.ub.gu.se/bitstream/handle/2077/2086/200155.pdf?sequence=1&isAllowed>, Erişim Tarihi: 16.01.2024

⁴⁸ Kurulun 14.10.2021 tarih ve 21-49/693-343 sayılı *Glencore* Kararı.

⁴⁹ YILMAZ B. (2021) "Rekabet Hukukunda Dengeleyici Alıcı Gücü"

⁵⁰ Kurulun 04.05.2021 tarih ve 21-25/313-144 sayılı Kararı.

Tablo 14: Üreticilerin En Büyük 5 Müşterisine Yaptığı Satış ve Toplam Satış Oranları

Teşebbüs	En Büyük 5 Müşteriye Satışlar	Toplam Satış Oranı (%)
KORUMA KLOR	(.....)	(.....)
TET	(.....)	(.....)
SODEL	(.....)	(.....)
HİKA	(.....)	(.....)
ÖZKİMSAN	(.....)	(.....)

Kaynak: Cevabi Yazılar Çerçevesinde Yapılan Hesaplamalar

- (100) Yukarıdaki tabloda sektördeki diğer üreticilerin toplam satışlarının çoğunu EGE KİMYA ve TUNÇTAŞ'a benzer şekilde, en büyük beş müşterilerine yaptığı görülmektedir. Bu veriden hareketle EGE KİMYA ve TUNÇTAŞ üzerinde geçerli olan alıcı gücünün pazardaki teşebbüslerin çoğu bakımından da var olduğu görülmektedir.
- (101) Alıcı gücünün değerlendirilmesindeki bir diğer ölçüt tedarikçi değiştirme kolaylığının bulunup bulunmadığıdır. Münhasırlık hükümleri, ürünün niteliğinin belirli bir tedarikçiye bağımlı hale getirip getirmediği, ürün farklılaştırması ve marka bağımlılığı müşterilerin sağlayıcı değiştirmesini zorlaştırabilen faktörler arasında sayılmaktadır. Bu hususa ilişkin müşterilerin görüşleri talep edildiğinde sektörde faaliyet gösteren teşebbüsler açısından tedarikçi değiştirmenin önünde bir engel bulunmadığı, alımlarını kolay bir şekilde bir başka tedarikçiye kaydırabilecekleri, tedarikçilerle müşteriler arasındaki sözleşmelerde münhasırlığa ilişkin hüküm bulunmadığı bilgisi edinilmiştir.
- (102) Alıcı gücünün değerlendirilmesinde bir diğer kriter ise müşterilerin ölçeği ve finansal gücüdür. Bu açıdan tarafların en büyük müşterileri incelendiğinde aralarında (.....), (.....), (.....), (.....), (.....) gibi Türkiye ölçeğinde faaliyet gösteren, önemli finansal güce sahip teşebbüslerin bulunduğu görülmektedir. Söz konusu teşebbüslerin pazardaki konumları itibarıyla alıcı gücüne sahip oldukları değerlendirilmektedir.
- (103) Yatay Kılavuzda ayrıca ihtiyaçlarının büyük bir çoğunluğunu tek bir teşebbüsten sağlama yoluna giden bir alıcının, sağlayıcının kısa vadeli kâr teşvikini ve koordinasyonun bozulması bakımından ilave güdü yaratabileceği ifade edilmektedir. Bu kapsamda değerlendirme yapabilmek adına EGE KİMYA ve TUNÇTAŞ'ın en büyük müşterilerinin yıllar itibarıyla tedarik yaptıkları sodyum silikat ürün sağlayıcı sayısı aşağıdaki tabloda belirtilmektedir.

Tablo 15: Müşterilerin Alım Yaptıkları Sodyum Silikat Üreticisi Sayısı

TEŞEBBÜS	2021	2022	2023
(.....)	2	2	2
(.....)	1	1	1
(.....)	1	1	1
(.....)	1	1	1
(.....)	1	1	1
(.....)	1	1	1
(.....)	1	1	1
(.....)	1	1	1
(.....)	1	2	2
(.....)	1	1	1
(.....)	2	2	2
(.....)	2	2	2
(.....)	1	1	1
(.....)	2	3	3
(.....)	1	1	1

(.....)	3	3	2
(.....)	2	2	2
(.....)	1	2	2
Kaynak: Cevabi Yazılar			

- (104) Yukarıdaki tabloda yer verildiği üzere, işlem öncesi 7 oyuncunun bulunduğu pazarda teşebbüslerin alımlarını genellikle az sayıda tedarikçiden yaptığı görülmektedir. Müşterilerin büyük ölçekli olduğu ve pazarda alıcı gücünün varlığı dikkate alındığında bu durumun, koordinasyon doğurucu etkiyi azaltıcı olduğu değerlendirilmektedir.
- (105) Pazarda müşteri konumundaki teşebbüslerin yüksek finansal güce sahip olmasının, en büyük müşterilere yapılan satışların toplam satışlar içindeki payının yüksekliğinin, müşterilerin alımlarını az sayıda teşebbüsten ve yüksek miktarda gerçekleştirmelerinin ve tedarikçi değiştirmenin önünde yasal-ekonomik engel bulunmamasının pazardaki koordinasyon doğurucu etkileri zayıflattığı sonucuna varılmıştır.

Pazar Şeffaflığı ve Etkileşim Sıklığı

- (106) Pazarın şeffaflık seviyesi koordinasyonun kurulabilmesi ve koordinasyondan sapmanın hızlıca tespit edilebilmesi açısından önemlidir. Şeffaflığın az olduğu, fiyat başta olmak üzere rekabeti etkileyen parametreler üzerinde bilgi ediniminin görece zor ve maliyetli olduğu pazarlarda rekabet karşısı uzlaşının daha zor olacağı değerlendirilmektedir.
- (107) Belirli bir pazarda fiyat seviyelerinin kolaylıkla, düşük bir araştırma ve zaman maliyeti ile ulaşılabilir olması, yine pazarda başlatılacak yeni üretim projeleri, kapasite artırımı yeni ticaret kanalları ve satış olanaklarının güncel ya da geleceğe dönük olarak paylaşılması pazarın şeffaflık düzeyini artırmaktadır. Pazarın şeffaflık düzeyini artıran bir diğer unsur da dağıtım seviyesinde faaliyet gösteren oyuncular olabilecektir. Üreticilerin fiyat, stok ve ticari koşulları dolaylı yoldan dağıtıcı teşebbüsler aracılığıyla üreticilere ulaşabilecek ve pazarın şeffaflık seviyesi artabilecektir.
- (108) Pazardaki şeffaflığı artıran bir diğer unsur dikey bütünleşmedir. Pazarın üretim ve dağıtım seviyesinde faaliyet gösteren dikey bütünleşik bir teşebbüs, rakiplerin fiyat seviyeleri hakkında daha hızlı ve daha kolay biçimde bilgi sahibi olabilecektir.
- (109) Pazarda şeffaflık düzeyini artıran hususların sodyum silikat pazarı açısından söz konusu olup olmadığı değerlendirildiğinde ilk olarak sektör temsilcilerinin dernekler, sektörel kuruluşlar aracılığıyla sıklıkla iletişime geçmesinin koordinasyonu artırabilecek bir husus olduğu dikkate alınarak teşebbüslerin birlikte üye oldukları dernek ya da sektörel birlik bulunup bulunmadığı bilgisi talep edilmiş, bu kapsamda üreticilerin birlikte üye olduğu herhangi bir teşebbüs birliğinin bulunmadığı bilgisi edinilmiştir.
- (110) İlgili sektörde üreticiler tarafından kamuya açık şekilde yayımlanan fiyat listesi vb. doküman bulunmadığı görülmekte, fiyatların üreticilere ait internet sayfaları ya da çeşitli çevrim içi kanallardan yayımlanmadığı görülmektedir. Genellikle geleneksel kanalda satış yapılması ve çevrim içi satışların oldukça sınırlı olması da pazarın şeffaflaşmasını azaltan bir faktördür. Ek olarak tedarik zincirinde genelde üreticinin doğrudan müşteriye satış gerçekleştirmesi, bayi ve dağıtım ağı kanalının bulunmaması pazarın şeffaflaşmasını sınırlamaktadır.
- (111) Müşterilerin aralarında gerçekleştirecekleri bilgi paylaşımı sonucu pazar şeffaflığını ne ölçüde etkileyeceği değerlendirildiğinde, ürünün kullanım amacının ve kullanıldığı

sektörlerin çeşitliliği dikkate alınabilmektedir. Sodyum silikatı girdi olarak kullanan farklı sektörlerde faaliyet gösteren teşebbüslerin (örneğin seramik ve refrakter) maliyet kalemleri içerisinde oldukça düşük paya sahip ve genelde fiyatının uygun olduğu belirttikleri bir ürün bakımından iletişime geçerek pazarı şeffaflaştırmalarının olağan olmadığı değerlendirilmektedir.

- (112) Dosya kapsamında yapı kimyasalları pazarı ve sodyum silikat pazarı arasında dikey örtüşme bulunduğu ifade edilmiştir. Bununla birlikte, yapı kimyasalları pazarının dışında temizlik ürünleri, kâğıt ve ambalaj, refrakter, kaynak makineleri vb. sektörlerde de kullanılması ve yapı kimyasalı sektöründe faaliyet gösteren az sayıda müşteriye satıldığı değerlendirildiğinde, sınırlı dikey örtüşmenin yatay koordinasyon açısından kayda değer bir etkisi olmayacağı anlaşılmaktadır. Nitekim EGE CRETE'nin yapı kimyasalı pazarındaki düşük payının yanı sıra, yapı kimyasalı üretiminde sodyum silikatın maliyetinin % (.....)'in altında olduğu ifade edilmektedir. Bu hususlar dikkate alınarak sektörün yapısı itibarıyla şeffaflık seviyesinin düşük olduğu görülmekte olup bu durum koordinasyonun kurulabilmesini ve koordinasyondan sapmanın hızlıca tespit edilebilmesini zorlaştırmaktadır.

Geçmiş Koordinasyon Kanıtı

- (113) Yatay etkilere yönelik yapılacak değerlendirmede pazarda faaliyet gösteren teşebbüslerin geçmişte aralarında rekabet karşıtı uzlaşısı bulunup bulunmadığı da önem arz edebilmektedir. Geçmiş koordinasyon kanıtına ilişkin değerlendirme yapılabilmesi için Kurul içtihadında pazarda faaliyet gösteren teşebbüslerin taraf olduğu bir kararın bulunup bulunmadığı incelenmiştir. Bunun sonucunda TUNÇTAŞ, SODEL, HİKA, EGE KİMYA, ÖZKİMSAN'ın herhangi bir önaraştırma ya da soruşturma tarafı olmadığı görülmüştür. Diğer bir üretici KORUMA KLOR ise Kurulun 04.12.2003 tarih ve 03-76/925-389 sayılı ve 19.11.2020 tarih ve 20-50/693-304 sayılı kararlarında kimyasal dezenfeksiyon pazarındaki davranışları sebebiyle soruşturma tarafı olmakla birlikte teşebbüs hakkında ihlal tespiti yapılmamıştır. Sodyum silikat pazarında Kurul tarafından yürütülen herhangi bir önaraştırma ya da soruşturma bulunmamaktadır. Bu bakımdan pazarın geçmişte rekabet hukuku incelemesine tabi olmadığı anlaşılmıştır.
- (114) Ayrıca Kurulun yapı kimyasalları pazarında yürüttüğü soruşturma çerçevesinde 2023 yılı Ekim ayında EGE KİMYA iştiraklerinden EGE CRETE'de yerinde inceleme gerçekleştirildiği görülmüş, söz konusu inceleme kapsamında sodyum silikat pazarında rekabet ihlaline yönelik herhangi bir bulgu tespit edilmediği anlaşılmıştır. Söz konusu bilgiler ışığında sodyum silikat pazarı açısından geçmiş koordinasyon kanıtına yönelik herhangi bir veri tespit edilemediği sonucuna ulaşılmıştır.

Çoklu Pazar İlişkisi ve Yapısal Bağlar

- (115) Teşebbüslerin etkileşimde bulundukları pazar sayısının çokluğu etkileşim sıklığını artırarak koordinasyonun kurulmasını kolaylaştırabilmektedir. Ayrıca, sektörde faaliyet gösteren teşebbüslerin ortak hissedarlık, ortak yönetici ya da buna benzer çeşitli yapısal bağlarının bulunması teşebbüslerin çıkarlarının ortaklaşmasına yol açarak, teşebbüsleri koordinasyona uyumlu hale getirmektedir. Teşebbüslerin etkileşim sıklığını değerlendirmek bakımından öncelikle ürün portföylerinin incelenmesi gerekmektedir.

Tablo 16: Pazarda Faaliyet Gösteren Teşebbüslerin Ürün Portföyleri

Teşebbüs Adı	Ürünü Portföyü
HİKA	Sodyum & Lityum & Potasyum Silikat – Kuvars Kalsiyum Karbonat Mineral Dolgulu Polimerler
KORUMA KLOR	Klor Alkali Ürünleri Zirai İlaç Ürünleri Ev Bakım Ürünleri
TET	Sodyum Silikat
SODEL	Sodyum Silikat
ÖZKİMSAN	Pas Sökücü Elektriksel Solventler Temizleyici Ürünler Yağ Sökücü Solventler Yüzey Temizleyiciler Oto Bakımına İlişkin Temizleyiciler
EGE KİMYA	Yapışma Önleyici Çinko Oksit Çöktürülmüş Silikalar ve Alüminyum Silikat Metal Karboksilatlar Sodyum-Potasyum-Lityum Silikat Metal Tuzları Yüzey Kaplama Malzemeleri
TUNÇTAŞ	Sodyum Silikat Mihver Boru Dekstrin Tutkalı
Kaynak: Cevabi Yazılar ve Kamuya Açık Bilgiler	

- (116) Yukarıda yer alan tablo incelendiğinde teşebbüslerin farklı iş kollarında faaliyet gösterdiği ve ürün gruplarında sınırlı örtüşmenin bulunduğu görülmektedir. Bu örtüşmeye örnek olarak TET ve SODEL'in ana faaliyet konusunun sodyum silikat satışı olduğu HİKA, ÖZKİMSAN ve EGE KİMYA'nın ürün portföylerinde sodyum-potasyum ve lityum silikat ürünlerinin mevcut olduğu görülmektedir. Bununla birlikte sodyum silikat üreticisi teşebbüsler aynı zamanda birbirinden bağımsız iş kolları olan; zirai ilaç, ev bakımı, endüstriyel temizlik, metal bazlı kimyasallar gibi farklı iş kollarında faaliyet göstermektedir. Yukarıda yer alan tablodan anlaşıldığı üzere teşebbüslerin çoklu pazar etkileşiminin düşük düzeyde kalması ve sodyum silikatın her bir teşebbüs açısından farklı bir ekonomik değer ifade etmesi nedeniyle sektörde koordinasyonun kurulabilme ihtimalinin güçlü olmadığı değerlendirilmektedir.

Aşırı Kapasite

- (117) Kapasite etkisi doğrudan belirgin bir faktör olmayıp kimi zaman hareket tarzından sapmaktan güçlü bir caydırıcı olarak koordinasyonu kolaylaştırabilir veya kimi zaman da teşebbüsler arasında güçlü bir asimetriye neden olarak veya rakiplerini koordinasyonu bozma imkânlarını artırarak koordinasyon ihtimalini zayıflatabilir. Atıl kapasitenin varlığı, teşebbüslerin uzlaşmacı davranışta bulunma güdüsünü azaltan ve uzlaşmadan sapma konusunda teşvik yaratan bir unsur olarak değerlendirilebilecektir. Sektör geneline yaygın kapasite fazlasının koordinasyondan sapmayı caydırıcı etkisinin de bulunabileceği ifade edilmektedir. Sodyum silikat

pazarında faaliyet gösteren teşebbüslerin kapasite kullanım oranı tablosuna aşağıda yer verilmektedir:

Tablo 17: Üreticilerin Kapasite Kullanım Oranları (%)

Teşebbüs	2021	2022	2023
HİKA	(.....)	(.....)	(.....)
TET	(.....)	(.....)	(.....)
SODEL	(.....)	(.....)	(.....)
KORUMA KLOR	(.....)	(.....)	(.....)
ÖZKİMSAN	(.....)	(.....)	(.....)
EGE KİMYA	(.....)	(.....)	(.....)
TUNÇTAŞ	(.....)	(.....)	(.....)
Ağırlıklı Ortalama	(.....)	(.....)	(.....)
Kaynak: Teşebbüslerden Elde Edilen Bilgiler			

- (118) Yukarıda yer alan tablo incelendiğinde sektörde ortalama kapasite kullanım oranının son üç yılda sırasıyla %(.....), %(.....) ve %(.....) olduğu görülmekte ve sektörde belirli düzeyde atıl kapasitenin var olduğu tespiti yapılmaktadır.
- (119) Atıl kapasitenin yanı sıra, sodyum silikat üreticilerinden (.....) tarafından her iki modül için de üretim kapasitelerini %(.....) oranında genişletme planlarının olduğu, (.....) tarafından ise TUNÇTAŞ'ın piyasadan çekilmesiyle açık oluşursa (.....)'deki üretimlerini artırmaya yönelik yatırım yapabilecekleri ifade edilmiştir. Atıl kapasite, koordinasyon doğurucu etki açısından her durumda aynı sonucu doğurmamakla birlikte, teşebbüslerin pazardan aldıkları payı büyütme hedefinde olabileceklerine işaret edebilecektir.

Etkinlikler ve Diğer Hususlar

- (120) Yatay devralmalar bakımından yukarıda sayılan hususlara ek olarak yoğunlaşmanın etkinlik kazanımı meydana getirip getirmediği de incelenmektedir. EGE KİMYA tarafından, normal şartlarda sektörde 1 ton 2 modül üretmek için (.....) kg sodyum hidroksit kullanıldığı fakat EGE KİMYA'nın sahip olduğu *know-how* ile (.....) kg sodyum hidroksitle aynı miktarda 2 modül elde edebildiği, daha az ham madde kullanımının ürünün maliyetine etkisinin ton başına (.....) ABD Doları olduğu ayrıca EGE KİMYA'nın ham madde alım maliyetinin TUNÇTAŞ'a göre daha düşük olduğu ve bunun etkisinin de ton başına (.....) ABD Doları olduğu, sonuç olarak TUNÇTAŞ'ın ürettiği 1 ton 2 modülü EGE KİMYA'nın sahip olduğu *know-how* ve tedarik imkânları sayesinde (.....) ABD Doları daha düşük maliyetle üretebileceği ifade edilmiştir.
- (121) EGE KİMYA tarafından ifade edilen bir başka husus da EGE KİMYA'nın ihracata önem veren bir firma olduğu, ihracat satışlarının toplam satışları içerisinde payı %(.....) iken TUNÇTAŞ'ta bu oranın %(.....) olduğu, EGE KİMYA'nın TUNÇTAŞ'ın ürün portföyünde yer alan dekstrin tutkalı ve mihver boru gibi ürünleri geliştirip bu ürünlerin ihracatını artırmak istemesidir. TUNÇTAŞ cirosu içinde ağırlık teşkil eden kısmın mihver boru ve dekstrin tutkalı olmasından hareketle, işlemin ekonomik gerekçesinin bu ürünlere yönelik olduğu ve esas olarak ihracatının artırılmasının hedeflendiği de belirtilmelidir.
- (122) Bu çerçevede koordinasyon doğurucu etkilerin analizi bakımından birleşik teşebbüs ve KORUMA KLOR'un birlikte hâkim durum oluşturup oluşturmayacaklarının da değerlendirilmesinde fayda bulunmaktadır. Birlikte hâkim durum tespiti için pazar paylarının tek başına hakim duruma ilişkin pazar paylarından daha yüksek olması gerekebilmekte, bu nedenle de birlikte hakim durumun, %40'ın oldukça üzerinde bir

pazar payında tespiti söz konusu olabilmektedir.⁵¹ Örneğin, ATAD Komisyonun *Kali&Salz* kararına yönelik açılan davada iki teşebbüsün yaklaşık %60'lık bir pazar payına sahip olmasının tek başına birlikte hakim durumun varlığına işaret edemeyeceğini belirtmiştir.⁵² Bu kapsamda birlikte hâkim durum değerlendirmesinde pazar paylarına dayanmanın, oligopolistik pazarlarda tek bir firmanın pazar gücünün değerlendirilmesinde olduğu kadar belirleyici olmayabileceği dile getirilmektedir. Bir teşebbüsün çok büyük bir pazar payına sahip olması halinde tek başına hakim duruma sahip olduğu varsayılabilirken, çok büyük bir pazar payının varlığında dahi birlikte hakim durum tespitine ulaşılamayabilecektir. Örneğin, iki teşebbüsün %70'lik bir pazar payına sahip olduğu pazarda önemli bir ürün farklılaştırması varsa, şeffaflık söz konusu değilse, birlikte hâkim durum tespiti pek mümkün olmayabilir.⁵³ Bu nedenle birlikte hâkim durum değerlendirilmesinde pazar payı tek başına tespit için yeterli olmamakta, pazarın özellikleri bakımından yapılan analizlerle birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu noktada KORUMA KLOR ve EGE KİMYA'nın pazar payı ve üretim kapasitesi açısından benzeştiği görülmekle birlikte, sodyum silikatın toplam ciroları içindeki payı, maliyetleri, iş kolları ve ürün portföylerinin ciddi düzeyde farklılaşması birlikte hâkim durum yoluyla koordinasyon doğurucu etkilerin ortaya çıkma riskini sınırlamaktadır.

- (123) Yukarıda detaylarıyla yer verildiği üzere, çeşitli pazar yapıları teşebbüslerin rekabetçi güdüyle hareket etmek yerine davranışlarını uyumlulaştırmalarını ekonomik açıdan daha rasyonel olarak kabul etmelerine yol açmaktadır. Koordinasyon doğurucu etkilere yönelik değerlendirmede pazar yapısına ilişkin yukarıda sayılan tüm unsurların bütüncül bir bakış açısıyla ele alınmış, tüm hususlar bir arada değerlendirildiğinde bildirim konu işlemin gerçekleşmesi halinde sodyum silikat pazarında koordinasyon doğurucu etkiler sebebiyle etkin rekabetin önemli ölçüde kısıtlanmayacağı kanaatine ulaşılmıştır.

G.4.2. Dikey Etkilenen Pazarlar Hakkında Değerlendirme

- (124) Bildirim konusu işlem kapsamında EGE KİMYA ve devre konu TUNÇTAŞ sodyum silikat üretimi ve satışı alanında faaliyet göstermekte olup ayrıca EGE KİMYA iştiraki EGE CRETE aracılığıyla yapı kimyasalları pazarında faaliyet göstermektedir. Sodyum silikat ürününün birtakım yapı kimyasallarının üretiminde girdi olarak kullanılması sebebiyle tarafların faaliyetleri arasında dikey örtüşme meydana gelmektedir. Bu örtüşme çerçevesinde sodyum silikat pazarı üst pazar olarak, yapı kimyasalları pazarı ise alt pazar olarak nitelendirilmiştir.
- (125) Yatay Olmayan Birleşme ve Devralmaların Değerlendirilmesi Hakkında Kılavuz'da (Yatay Olmayan Birleşmeler Kılavuzu), dikey devralmaların rekabet üzerinde tek taraflı etkiler ve koordinasyon doğurucu etkiler olmak üzere başlıca iki tür olumsuz etkisinin bulunduğu, tek taraflı etkilerin de girdi kısıtlaması (*input foreclosure*) ve müşteri kısıtlaması (*customer foreclosure*) olarak iki farklı şekilde ele alındığı görülmektedir. İlgili işlem kapsamında dikey örtüşme tek taraflı etkiler ve koordinasyon doğurucu etkiler olmak üzere ayrı başlıklar halinde incelenmiştir.

⁵¹ SNÄLL S., 2012, "Legal Test for Finding of a Collective Dominant Position under Article 102 TFEU" s. 10.

⁵² Joined Cases C-68/94, 31.03.1998, para. 226.

⁵³ GERADIN. D, PETİT N. ve diğerleri, 05.08.2005, "The Concept of Dominance in EC Competition Law"

G.4.2.1. Tek Taraflı Etkiler

- (126) Birleşik teşebbüsün birleşme sonrasında sağlayıcısı olduğu girdilerin alt pazardaki rakiplere arzını sınırlaması ile ortaya çıkan girdi kısıtlaması, rakiplerin birleşme öncesindeki durumdakine benzer fiyat ve koşullarda girdi temin etmelerini zorlaştırarak rakiplerin maliyetlerini artırabilmektedir. Buradaki temel rekabetçi endişe, girdi kısıtlaması sonucu rakiplerin artan girdi maliyetleri neticesinde birleşik teşebbüsün tüketiciye uyguladığı fiyatları kârlı bir şekilde artırması ve böylelikle ortaya çıkan pazar kapama etkisinin tüketici zararına yol açmasıdır. Yatay Olmayan Birleşmeler Kılavuzu'nda girdi kısıtlamasına ilişkin olarak i) birleşik teşebbüsün alt pazarda girdilere erişimi önemli ölçüde kısıtlama imkânı olup olmadığı, ii) birleşik teşebbüsün girdi kısıtlama güdüsü olup olmadığı, iii) girdi kısıtlama uygulaması sonucu oluşacak pazar kapamanın alt pazarda rekabeti önemli ölçüde bozup bozmayacağı hususlarının değerlendirilmesi gerektiği ifade edilmektedir.

Girdi Kısıtlaması

- (127) Girdi kısıtlaması, alt pazardaki mevcut ve potansiyel rakiplere girdi sağlamanın tamamen durdurulması, girdi miktarının sınırlandırılması, satış fiyatının yükseltilmesi veya arz koşullarının birleşme öncesi duruma kıyasla dezavantajlı hale getirilmesi şeklinde ortaya çıkabilir ve bunun sonucunda ilgili ürünlerin alt pazar için önemli bir girdi olması durumunda pazar kapama etkisi meydana gelebilir. Söz konusu etki, birleşme sonrası oluşacak dikey bütünleşik teşebbüsün üst pazardaki pazar gücü ile yakından ilişkilidir. Birleşik teşebbüs haricindeki bağımsız girdi sağlayıcılarının etkinlik seviyesinin görece düşük olması, daha az tercih edilen alternatifler sunmaları, kapasite kısıtları veya ölçeğe göre azalan getiri sebebiyle girdi arzındaki azalma karşısında girdi üretimini artıramamaları gibi durumlar, alt pazarın girdi kısıtlamasından olumsuz etkileneceğine ilişkin gösterge niteliğindedir.
- (128) İncelemeye konu devralma işlemi kapsamında, ilk olarak yapı kimyasallarının üretiminde girdi olarak kullanılan sodyum silikat üretimi pazarında birleşme öncesi ve sonrası pazar yapısını ve birleşik teşebbüsün üst pazardaki pazar gücünü incelemek önem arz etmektedir.
- (129) Tablo 7'de belirtildiği üzere, 2023 yılı değer bazlı pazar payı verilerine göre sodyum silikat üretimi pazarında işlem öncesinde EGE KİMYA %(.....) pazar payı ile pazardaki ikinci teşebbüs konumunda bulunmakta olup KORUMA KLOR ise %(.....) pazar payı ile pazardaki en büyük teşebbüs konumundadır. Pazar payları birbirine yakın seyreden ve pazarda önemli bir konuma sahip bu iki teşebbüsü TET SODEL, HİKA, TUNÇTAŞ ve ÖZKİMSAN sırasıyla %(.....)% (.....), %(.....), %(.....) ve (.....)'lik pazar payları ile takip etmektedir. İşlem sonrası durumda ise birleşik teşebbüsün %(.....)'lik pazar payına ulaşacağı görülmektedir. Satış miktarı ve üretim kapasitesi açısından 2023 yılı verileri değerlendirildiğinde ise devralma işleminin gerçekleşmesi halinde EGE KİMYA'nın %(.....) ve %(.....)'lik pazar payına erişeceği anlaşılmaktadır.
- (130) Birleşik teşebbüsün işlem sonrasında sodyum silikat pazarında güçlü bir konuma ulaştığı görülmekle birlikte, pazarda önemli paya sahip birden fazla rakibinin bulunduğu göz ardı edilmemesi gerekmektedir. Ayrıca Tablo 11'de görüleceği üzere sodyum silikat üretimi pazarında yıllar içerisinde pazar paylarının sabit bir artış ya da azalış göstermemesi, pazara giriş engellerinin bulunmaması, gerek sodyum silikat 2 modül gerek sodyum silikat 3 modül bakımından kapasite fazlasının

bulunması⁵⁴ gibi hususlar birlikte değerlendirildiğinde, birleşik teşebbüsün girdi kısıtlaması imkânı bulunmadığı sonucuna ulaşılmaktadır. İlâveten birleşik teşebbüsün yapı kimyasalları pazarındaki oldukça düşük seviyedeki pazar payına sahip olması nedeniyle, girdi kısıtlaması neticesinde meydana gelebilecek ekonomik kayıp, alt pazardaki gücünü artırma sonucunda elde edeceği ekonomik kazançla kıyas edilemeyecek seviyede düşük kalacağına işaret etmekte ve girdi kısıtlamasının teşebbüs açısından rasyonel bir yöntem olmayacağını göstermektedir. Dolayısıyla işlem sonrasında birleşik teşebbüsün girdi kısıtlaması güdüsünün bulunmayacağı kanaatine varılmıştır.

Müşteri Kısıtlaması

(131) Bildirime konu dikey devralma neticesinde ortaya çıkabilecek tek taraflı etkiler açısından ikinci olarak ele alınacak husus işlemin müşteri kısıtlamasına yönelik bir etkisi olup olmayacağının değerlendirilmesidir. Buna göre üst pazardaki üreticilerin alt pazardaki müşteri tabanına erişiminin engellenip engellenmeyeceği incelenmiştir. Bu kapsamda;

- Birleşik teşebbüsün üst pazardaki rakiplerden yapacağı alımları azaltarak onların alt pazarlara erişimi açısından pazarı kapama imkânının,
- Birleşik teşebbüsün üst pazardaki rakiplerden yapacağı alımları azaltması yönünde bir güdüsünün,
- Bu yöndeki bir pazar kapama uygulamasının alt pazardaki tüketiciler üzerinde olumsuz etkisinin

olup olmayacağı hususları incelenmiştir.

(132) Birleşik teşebbüsün alt pazardaki biriminin, tüm girdi alımlarını üst pazardaki biriminden sağlamaya ve böylece üst pazardaki rakiplerden alım yapmayı durdurmaya ya da rakiplerden daha az alım yapmaya yönelmesi ihtimali müşteri kısıtlamasına örnek olarak verilebilir. Bu kapsamda alt pazardaki birimin önemli bir müşteri olması ve pazarda ciddi bir pazar gücüne sahip olması gerekmektedir. Eğer üst pazardaki teşebbüslerin alternatif müşterilere yönelme olasılığı var ise bu rekabetçi endişeleri giderici bir faktör olarak addedilir. Ayrıca müşteri kısıtlamasının birleşik teşebbüs için ne ölçüde kârlı bir strateji olduğu ve üst pazardaki toplam çıktı miktarının ne kadarlık bir kısmının bu birleşmeden etkilendiğinin ortaya konulmasında fayda bulunmaktadır. Bu noktada belirtilmesi gereken husus birleşik teşebbüsün ilgili alt pazarda sahip olduğu payın önem arz ettiğidir.

(133) İlgili ürün pazarı kısmında da belirtildiği üzere yapı kimyasalları; çimento, harç ve beton katkıları, kimyasal karışimli hazır harçlar, yanmayı ve su geçirmeyi önleyen müstahzarlar, hazır tutkal ve yapıştırıcılar, cam macunları, macun reçineli çimentolar, boyacılıkta kullanılan dolgu ve sıvama ürünleri ile dış cephe hazır sıva, çimento esaslı seramik yapıştırıcı ve dolgular olmak üzere birçok alt kırılıma ayrılabilen ve çok sayıda oyuncunun bulunduğu bir pazardır.⁵⁵ Başvuruda yer verilen bilgilere göre EGECECRETE'nin yapı kimyasalları pazarındaki pazar payı %(.....) seviyesinde olup pazarda SİKA, Master Builders Soluitons Yapı Kimyasalları San. ve Tic. Ltd. Şti., MAPEİ, Kalekim Kimyevi Mad. San. ve Tic. AŞ gibi önemli pazar paylarına sahip

⁵⁴ Bildirim Formu'nda 2022 yılı itibarıyla Türkiye'de sodyum silikat 2 modül bakımından tahmini toplam üretimin (.....) kg, tahmini toplam kapasitenin (.....) kg; 3 modül bakımından ise tahmini toplam üretimin (.....) kg, tahmini toplam kapasitenin ise (.....) kg olduğu ifade edilmiştir.

⁵⁵ 2022 Türkiye İMSAD Yapı Sektörü Raporu, s. 151

teşebbüsler başta olmak üzere birçok rakibi bulunmaktadır. Tablo 6 ve 7'deki pazar payları esas alındığında ise dikey örtüşmeye konu yapı kimyasalları pazarı geniş ya da alt ürün grupları bazında dar tanımlansa da EGECRETE'nin pazar payının alternatif tanımlar altında dahi %(.) düzeyini geçmediği görülmektedir.

- (134) Dolayısıyla yukarıda belirtildiği üzere birçok farklı alt kırılıma sahip, çok oyunculu yapı kimyasalları pazarında birleşik teşebbüsün oldukça düşük pazar payı göz önünde bulundurulduğunda, dikey bütünleşik teşebbüsün üst pazardaki rakipleri açısından tehdit oluşturabilecek olası bir müşteri kısıtlama imkân ve güdüsüne sahip olmadığı sonucuna varılmıştır.

G.4.2.2. Koordinasyon Doğurucu Etkiler

- (135) İşlemden önce sağlayıcı ve alıcı konumunda olan teşebbüslerin, işlem sonrasında dikey bütünleşik bir yapı içinde faaliyet gösterecek olmaları, dikey koordinasyon ihtimalini ortaya çıkarmaktadır. Yatay Olmayan Birleşmeler Kılavuzu'nda, bir dikey devralmanın pazar kapamaya yol açacağına ortaya konulması durumunda, sadece rakiplerin sayısındaki azalmanın bile pazarda kalan diğer teşebbüslerin koordinasyon kurmasını kolaylaştırmasının mümkün olabileceği ifade edilmektedir.
- (136) İncelemeye konu devralma işlemi kapsamında birleşik teşebbüsün alt pazarda oldukça düşük pazar bir payına sahip olması, pazarın kırılımlı ve çok oyunculu yapıda olması sebepleriyle işlem neticesinde pazarda koordinasyon riskinde bir artış yaratma olasılığının düşük olacağı kanaatine varılmaktadır.
- (137) Yukarıda yer verilen bilgiler ve ulaşılan tespitler bütüncül olarak değerlendirildiğinde, incelemeye konu işlem kapsamında sodyum silikat üretimi ve yapı kimyasalları üretimi pazarlarında meydana gelecek dikey örtüşmenin etkin rekabeti önemli ölçüde kısıtlayacak nitelikte olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

H. SONUÇ

- (138) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, bildirim konusu işlemin 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve bu maddeye dayanılarak çıkarılan 2010/4 sayılı Rekabet Kurulundan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ kapsamında izne tabi olduğuna; işlem sonucunda etkin rekabetin önemli ölçüde azaltılmasının söz konusu olmaması nedeniyle işleme izin verilmesine, gerekçeli kararın tebliğinden itibaren 60 gün içinde Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yolu açık olmak üzere OYÇOKLUĞU ile karar verilmiştir.

Rekabet Kurulunun 04.04.2024 Tarih ve 24-16/381-143 Sayılı Kararına**Karşı Oy Gerekçesi**

Tunçtaş Cam Sanayi ve Ticaret AŞ'nin (TUNÇTAŞ) paylarının tamamının devralınması suretiyle tek kontrolünün Ege Kimya Sanayi ve Ticaret AŞ (EGE KİMYA) aracılığıyla Ege Holding AŞ (EGE HOLDİNG) tarafından devralınması işlemine izin verilmesi yönündeki talep Kurulun 04.04.2024 tarih ve 24-16 sayılı toplantısında görüşülmüş ve bildirilen işleme OYÇOKLUĞU ile karar verilmiştir.

Kurulun 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un kapsamında yürüttüğü ön inceleme neticesinde bildirilen işlemin 2010/4 sayılı Tebliğ'in 5. maddesi kapsamında kontrol değişikliği meydana getiren bir devralma işlemi olduğu, mezkur tebliğin 7. maddesi kapsamında düzenlenen ciro eşiklerinin aşıldığı, dolayısıyla Kurul'un iznine tabi bir işlem olduğu görüşlerine katılmakla birlikte bildirilen işleme izin verilmesi halinde etkin rekabetin önemli ölçüde azaltılmasının söz konusu olmaması nedeniyle işleme izin verilmesi yönündeki Kurulun çoğunluk görüşüne iştirak etmemiz mümkün olmamıştır.

Söz konusu işlemin Kurula bildirilmesiyle birlikte başlatılan ön inceleme kapsamında elde edilen bilgilerden devralan EGE KİMYA ile devre konu TUNÇTAŞ'ın sodyum silikat üretimi gerçekleştirdiği, ayrıca sodyum silikatın EGE KİMYA'nın iştiraki olan ve yapı kimyasalları pazarında faaliyet gösteren EGECRETE bakımından girdi mahiyetinde olduğu tespit edilmiştir. Diğer bir deyişle, somut olay bakımından sodyum silikat pazarı yatay etkilenen ilgili ürün pazarını, sodyum silikat pazarı ile yapı kimyasalları pazarı ise dikey etkilenen ilgili ürün pazarlarını oluşturmaktadır.

Bildirilen işlem çerçevesinde etki doğması beklenen dikey ürün pazarlarından sodyum silikat pazarı üst pazar, yapı kimsayalları pazarı ise alt pazar olarak tespit edilmektedir. Üst pazar olan sodyum silikat pazarında üretici sıfatıyla faaliyet gösteren EGE KİMYA ve TUNÇTAŞ'ın, 2023 yılında sırasıyla %(.....) ve %(.....) seviyesinde pazar payı elde ettiği, KORUMA KLOR'un ise %(.....) seviyesindeki pazar payı ile ilgili pazarda lider teşebbüs konumunda olduğu görülmektedir⁵⁶. İşlem sonrası durumda ise birleşik teşebbüsün %(.....) seviyesinde pazar payına erişeceği ve ilgili pazarda lider teşebbüs konumuna geleceği anlaşılmaktadır. Ancak EGE KİMYA'nın iştiraki olan EGECRETE'nin somut işlem bakımından dikey etkilenen pazarlardan alt pazar niteliğinde olan yapı kimyasalları pazarında 2022 yılında edinmiş olduğu oldukça sınırlı seviyedeki pazar payı ve yapı kimyasalları pazarının çok oyunculu bir yapıya sahip olması nedeniyle işbu yoğunlaşma işlemi bakımından herhangi bir rekabetçi endişe meydana gelmeyeceği anlaşılmaktadır. Bu bağlamda Kurulun çoğunluk oyu paralelinde, bildirilen işlemin dikey etkilenen pazarlar yönünden etkin rekabetin azalması sonucunu doğurmayacağı değerlendirilmektedir.

Öte yandan, EGE KİMYA ve TUNÇTAŞ'ın faaliyet alanlarının sodyum silikat pazarında yatay olarak örtüşmesi nedeniyle rekabetçi endişelerin meydana gelebileceği değerlendirilmektedir. Nitekim, yukarıda da izah edildiği üzere EGE KİMYA ve TUNÇTAŞ'ın birleşmesi halinde sodyum silikat pazarında pazar lideri olan KORUMA KLOR'un üzerinde bir pazar payına sahip olacağı, ilgili pazarda işlem öncesi *Herfindahl Hirschman Endeksi*'nin (HHI) (.....) seviyesindeyken işleme izin verilmesi durumunda (.....) seviyesine yükseleceği, HHI endeksindeki değişimin 292 olduğu görülmektedir. Yatay Birleşme ve Devralmaların Değerlendirilmesi Hakkında Kılavuz'un (Kılavuz) 20. paragrafı uyarınca HHI endeksinin 2.000'in üzerinde, HHI

⁵⁶ Sodyum silikat satış değerleri baz alınarak elde edilen pazar payı verileridir.

endeks değişiminin 150'nin üzerinde olduğu pazarlarda yoğunlaşma işlemi neticesinde rekabetçi kaygıların gündeme gelebileceği anlaşılmaktadır. Bununla birlikte pazarın yoğunlaşma seviyesini ölçmek için müracaat edilebilecek bir başka gösterge olan yoğunlaşma oranlarına bakıldığında da CR3 değerinin %(.....)'ten %(.....)'e, CR4 değerinin %(.....)'ten %(.....)'e yükseleceği tespit edilmektedir. Şüphesiz eldeki yoğunlaşma işlemi bakımından HHI seviyesi, HHI değişim değeri ve yoğunlaşma oranları rekabetçi kaygıların mevcut olup olmadığı bakımından öncül göstergeler olsa da kesin hüküm oluşturmak bakımından yeterli görülmemektedir. Bu durumda yoğunlaşma işleminin tarafları, tarafların rakipleri, faaliyet gösterilen pazarın yapısı, ilgili ürün veya hizmetin nitelikleri gibi hususlar gözetilerek olası rekabetçi endişelerin değerlendirilmesi gerekmektedir. Somut olay bakımından rekabetçi endişeyi kuvvetlendirir en belirgin unsurun faaliyet konusu sodyum silikat ürününün homojen niteliği olduğu değerlendirilmektedir. Öyle ki Kılavuz'da, farklılaştırılmış ürünlerin söz konusu olduğu pazarlara nazaran homojen ürünlerin söz konusu olduğu pazarların fiyat koordinasyonuna daha elverişli olduğu belirtilmiştir⁵⁷. Bunun yanında mezkûr Kılavuz'da, birleşme taraflarının ürünleri arasındaki ikame ilişkisi yükseldikçe birleşik teşebbüsün fiyatları artırma kabiliyetinin de yükseleceği belirtilmektedir⁵⁸. Sodyum silikat ürününün homojen niteliği göz önünde bulundurulduğunda hem ilgili pazarın koordinasyona elverişli hale geleceği hem de birleşik teşebbüsün fiyatları rakip baskısından bağımsız artırılabileceği düşünülmektedir.

Yukarıda belirttiğimiz gerekçelerle TUNÇTAŞ'ın EGE HOLDİNG tarafından EGE KİMYA aracılığıyla devralınması işlemi neticesinde oluşması muhtemel rekabetçi kaygıların ön inceleme ile izale edilemediği, etkin rekabetin önemli ölçüde azaltılıp azaltılmadığının tespit edilmesi için Kurul'un 4054 sayılı Kanun'un 10. maddesi çerçevesinde bildirilen işlemi nihai incelemeye alması gerektiği düşüncesiyle 04.04.2024 tarih ve 24-16/381-143 sayılı karara iştirak etmiyoruz.

Şükran KODALAK
Kurul Üyesi

Berat UZUN
Kurul Üyesi

⁵⁷ Kılavuz, para. 51, sf. 16.

⁵⁸ Kılavuz, para. 28, sf. 8.